

Slovenci nismo sami v boju!

**Vsa demokratična mednarodna javnost obsoja zverinske izgrede izzivačev
Protesti po vsej Jugoslaviji in slovenskem zamejstvu
Mogočno protestno zborovanje koroških Slovencev v Celovcu**

Odborniki Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij na Koroškem ter v njih vključenih organizacij, poslani na skupnem posvetu dne 11. oktobra 1972 v Celovcu, kot predstavniki slovenske narodnostne skupnosti z ogorčenjem obsojamo od nemških nacionalističnih organizacij organizirane pogrome proti minimalni izvedbi določila državne pogodbe o dvojezičnih topografskih označbah in napisih ter proti pravicam slovenskega prebivalstva kot manjšine nasploh, kakršne smo doživeli zadnje dni na Koroškem.

Ob eskalaciji nemškega nacionalizma, ob številnih nedvoumih grožnjah proti slovenski narodnostni skupnosti in njenim članom, ob hujskanju proti najvišjim predstavnikom zvezne in deželne vlade, ter ob upo-

ru proti oblastvenim ukrepom in proti zakonu v prisotnosti policije, ne da bi le-ta ukrepala, se koroški Slovenci upravičeno čutimo ogrožene glede varnosti življenja in imetja. Nasilje in vzdušje sta sila podobna situaciji v letih 1934 do 1938, ki je potem privedla do nacističnega prevrata, do likvidacije avstrijske države in do poskusa fizične iztrebitve koroških Slovencev.

Koroški Slovenci smo dogodke zadnjih dni na Koroškem točno spremljali in z veliko zaskrbljenostjo ugotovili, da je državna oblast s pasivnim zadržanjem te izgrede več ali manj tolerirala in da so to nezakonito početje podpirali tudi neodvisni tisk in listi opozicionalnih strank v deželi.

Kot avstrijski državljani slovenske narodnosti zato apeliramo na vse demokratične

sile avstrijskega ljudstva, da z nami vred zahtevajo od vlade, da končno z vso odločnostjo ukrepa s prepovedjo proti iniciatorjem in krivcem teh pogromov, to je proti nacionalističnim organizacijam, kot so Kärntner Heimatdienst, Abwehrkämpferbund in podobne, ki vse merijo na to, da odvzamejo slovenskemu prebivalstvu njegov značaj in pravice kot manjšine.

Kakor že vedno v zgodovini, se je tudi to pot izkazalo, da na Koroškem vprašanja slovenske narodnostne skupnosti ne rešuje vlada, marveč so ga vzele v zakup poznane nacionalistične organizacije z namenom, da preprečijo sleherno rešitev in ovekovečijo nemir na južni meji naše republike. Tako jim je že 17 let uspelo preprečiti izvedbo določil, ki jih vsebuje v korist slovenske narod-

nostne skupnosti avstrijska državna pogodba; sedaj pa z zahtevo po referendumu hočejo celo onemogočiti izpolnitev v državni pogodbi prevzete obveznosti v zaščito obstoja in nadaljnega razvoja slovenske narodnostne skupnosti.

Ob taki situaciji smo koroški Slovenci prisiljeni, da se za dosego svojih pravic poslužimo, kakor svojčas avstrijska manjšina v Južnem Tirolu, možnosti apela na mednarodno javnost in na pristojne mednarodne ustanove. Zbrani odborniki zato pozivajo in pooblaščajo izvršna odbora Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, da čimprej najdeta pravno obliko za uresničitev takega apela na mednarodni forum in da zadevno zaprosita za podporo in pomoč državo matičnega naroda SFR Jugoslavijo.

Zvezni vladi Republike Avstrije

UVOD V SPOMENICO, KATERO STA NARODNI SVET KOROŠKIH SLOVENCEV IN ZVEZA SLOVENSkih ORGANIZACIJ 11. OKTOBRA 1955 PREDLOŽILI AVSTRIJSKI VLADI. NA NAŠEM NAČELNEM STALIŠČU NE SPREMIJAMO NITI BESEDE.

Žrtve avstrijskih državljanov slovenske narodnosti tekom druge svetovne vojne so bile ogromne. Zato koroški Slovenci upravičeno pozdravljamo dejstvo, da so naše pravice posebno zaščitene v členu 7 Državne pogodbe z dne 15. maja 1955.

Prav zaradi tega nas je izjava g. zveznega kanclerja ob ratifikaciji Državne pogodbe posebno zadovoljila, ko je dejal: „Moram pa poudariti naslednje: Glasovanje za Državno pogodbo vsebuje odgovornost za vse člene Državne pogodbe kot tudi za vsakega posebej. Ni nobenega sprejema Pogodbe, če bi kdo hotel pri tem ali onem členu staviti svoje pomisleke zato, da bi se potem lahko izgovarjal. Moram še enkrat poudariti, da bo vsak poslanec, ki bo oddal svoj glas za to Pogodbo, hkrati glasoval za vsak posamezni člen ali odstavek te Pogodbe, tako da se ne bo mogel nihče izgovarjati, — ali pa naj glasuje proti Pogodbi.“

Koroški Slovenci se dobro zavedamo, da je duh in ne črka, ki daje pogodbi življenje. Besedilo ostane mrtva črka, ki je podvržena dobrohotnemu ali zlovoljnemu tolmačenju, če ji manjka pravega duha. Zaradi tega posebno opozarjamo na izjave avstrijskega zunanjega ministra g. dr. Karla Gruberja ob priložnosti pogajanj za avstrijsko Državno pogodbo, ko je v imenu države dal zagotovilo, da bo Avstrija v vsakem pogledu zaščitila kulturne in gospodarske življenjske pravice koroških Slovencev, in ki je dne 19. junija 1952 izjavil, „da bi bil izreden in pomemben napredek v mednarodnem življenju, če bi v manjšinah ne gledali več elementa, ki razdvaja, temveč element, ki združuje.“ Nadalje opozarjamo na slovesno izjavo

koroškega deželnega zbora z dne 28. januarja 1947, v kateri je izrecno poudarjeno, da „deželni zbor v polnem obsegu priznava kulturne in gospodarske pravice koroških Slovencev.“

Pravice, ki jih vsebuje člen 7 Državne pogodbe, smo si koroški Slovenci priborili z neupogljivo voljo do obstoja, zlasti še v trdem odporu in uporju proti nacizmu na strani zavezniških sil in z ogromnimi žrtvami, ki jih je doprinesel slovenski narod.

Zato je le naravno, da so Aliirane in Asociirane sile sporazumno z demokratično avstrijsko vlado vnesle člen 7 v Državno pogodbo, ki služi tudi zagotovitvi demokratičnega razvoja v naši deželi.

Koroški Slovenci pričakujemo, da bomo našli demokratično razumevanje in dobro voljo tudi pri zveznem parlamentu, pri koroškem deželnem zboru in predvsem pri zvezni in koroški deželni vladi, zlasti v izvajanju določil in upoštevanju pravic, ki jih v naš prid vsebuje Državna pogodba.

Koroški Slovenci smo in bomo storili vse, da preprečimo nacionalne razprtije. Pripravljeni smo, da tvorimo most, ki naj veže naroda-soseda in sosedni državi, kar bo nov in trden element miru v tem delu Evrope. Uspešno izvrševanje tega našega poslanstva pa zavisi tudi od dobre volje avstrijske države, ki mora priznati osnovno, prirodno pravico in težnjo vsake etnične skupine in vsakega naroda, da hoče živeti in kulturno ter gospodarsko napredovati. Ker smo nadalje prepričani, da vprašanje vsebine, torej razlaga neke pogodbe, predvsem tudi pravica tistega, na katerega se nanaša in v korist katerega je bila sklenjena, si zato sedaj, ko so z Državno pogodbo postale veljavne tudi pravice, zajamčene manjšinam v členu 7, dovoljujemo iznesti vladi svoje pripombe in predloge za izvedbeno zakonodajo člena 7 in jo ob tej priložnosti opozoriti na nekatere naše zahteve, ki izhajajo iz naravnega prava in so popolnoma v skladu z določili Državne pogodbe.

Koroška kot zunanjepolitični problem

Akcije proti dvojezičnim napisom se nadaljujejo. V vedno večji meri opozarja avstrijski tisk na mednarodno povezano koroškega problema. Tako je zapisala celovška „Kleine Zeitung“ z dne 8. oktobra 1972, da je s podpisala državno pogodbo leta 1955 tudi vlada v Beogradu ter da so garancijo za njeno izvedbo prevzele štiri velesile. „Kleine Zeitung“ ne izključuje v zvezi s tem možnosti vmešavanja v notranjeavstrijske zadeve in poudarja, da bi se dalo vmešavanje ob „natančni izpolnitvi državne pogodbe“ preprečiti.

V zvezi s politično situacijo na Koroškem opozarja Helmut Pfizner v dunajskem „Kurierju“ celo na Združene narode, ki pravi: „Dežela, ki se priznava v svoji ustavi k demokraciji in strpnosti, ki je šla za izboljšanje položaja Južnih Tirolcev pred Združene narode in se trudi v znamenju sporazumevanja narodov za svoje mesto v Združenju Evrope, je dolžna, da zagotovi iz lastne spodbude vsem na njenem območju živečim narodnostnim skupinam — še posebno, ko se lojalno priznavajo k državi — s primernimi razvojnimi možnostmi najugodnejši življenjski prostor.“

Medtem, ko je dunajska „Die Presse“ v povezavi z dvojezičnimi napisi že večkrat opozorila na obveznosti Avstrije, ki izvirajo iz državne pogodbe, je celovški radijski komentator Hans Misar zaključil svoje poročilo v avstrijskem radiu o akcijah proti dvojezičnim napisom s svarilnimi besedami: „Pozor, porcelan!“

V posebni izjavi je obsodila izgrede proti slovenski manjšini tudi slovenska vlada v Ljubljani, jugoslovanski generalni konzul Bojan Lubej pa je ob svojem nedavnem obisku pri koroškem deželnem glavarju izrazil zaskrbljenost slovenske vlade nad zadnjimi dogodki v deželi. Jaka Štular pa je v uvodniku ljubljanskega „Dela“ zapisal: „Nismo hujskali in ne bomo: če bi delali tako, bi ravnali zoper sebe. Toda nihče v Avstriji naj ne misli, da bi se Jugoslavija mogla odpovedati pravicam in dolžnostim, ki jih ima kot sopolisnica državne pogodbe in da se ne bo, če bo treba, poslužila tudi vseh možnih mednarodnopravnih poti za zaščito slovenske manjšine... Tu, kot drugje, med Beogradom in Ljubljano ni razlike v pogledih in je ne bo.“

Na mestu je, da ob za našo državo nevarnih nacionalističnih izgredeh na Koroškem priključimo v spomin zadržanje Jugoslavije ob priliki obravnave južnotirolskega vprašanja pred Združenimi narodi v letih 1960 in 1961. Tedaj je Jugoslavija s svojim zadržanjem dejansko podprla Avstrijo v njenih prizadevanjih za južnotirolsko manjšino. Pred politično komisijo Združenih narodov je jugoslovanski zastopnik dejal: „Jugoslovanska vlada upa, da bo tudi položaj slovenske manjšine v Avstriji dvostransko rešen v soglasju z načeli, ki jih je poudarila avstrijska vlada pri sprožitvi južnotirolskega vprašanja“. Jugoslovanski zastopnik je zaključil svoj govor z željo, da bo Italiji in Avstriji moč najti „formulo, ki bi pomagala obema državam doseči pravično, prijateljsko in sporazumno rešitev tega problema, ki kali odnose obeh sosednjih držav, do katerih goji Jugoslavija prijateljska čustva“.

Koroški Slovenci smo zvesti in zavedni Avstriji. Ugled Avstrije je tudi naša zadeva. Z dejanji smo to ob vsaki priliki dokazovali, ne da bi to posebej poudarjali. V tej zvezi želimo samo opozoriti na zadržanje tudi koroških Slovencev v dolgih letih spora zaradi Južnega Tirola. Tedaj ni bilo rešeno južnotirolsko vprašanje in ne vprašanje Slovencev na Koroškem. Slednje vprašanje še danes niti od daleč ni urejeno.

Te misli nam narekuje tako želja po pravični ureditvi položaja koroških Slovencev, kakor tudi želja, da naj Avstrija velja v svetu kot domovina vseh Avstrijcev brez ozira na njihov materin jezik.

Dr. V. Inzko

Univ. prof. dr. Theodor Veiter:

(Nadaljevanje in konec)

Večjezičnost koristi vsakomur!

Če je narodna skupnost obmejna narodna skupnost, ki meji na področje ali celo na državo iste narodnosti, potem bo državni narod spoznal razmeroma lahko v času, ko se pripravljajo evropski regionalizem, da se mu odpre na ta način, da se nauči jezika manjšine, torej s tem, da postane večjezičen, pot čez meje, četudi je mogoče podvomiti o značaju mostu, ki ga baje vršijo obmejne narodne skupnosti, Italijan v regiji Trentino, Tirolsko Poadižje, ki se uči nemščine, ne najde samo kupni dostop do južnotirolske narodne skupnosti, temveč tudi do nemškega jezikovnega naroda onstran državne meje, nemški Korošec, ki se nauči slovenščine, služi s tem ne le poglobljenu poznanju svoje domovine in njenih kulturnih korenin, temveč tudi laže najde gospodarske odnose do Slovenije, prav tako Italijan v Kanalski dolini, v Gorici in Trstu itd. Pri tem pa ni nujno da se stremi za popolnim jezikovnim znanjem.

4. Narodna skupnost in državni jezik

Medtem ko je potrebno gotovo veliko vzgojnega dela, da se pripravi v današnji že zopet izrecno nacionalistični Evropi pripadnike državnostvornih narodov (večinski narod, državni narod) do tega, da se učijo namesto ali poleg angleščine jezik (jezike) neke jezikovne manjšine svoje lastne države, ko niti ni mogoče doseči, da se izvede velikodušna dvo- ali večjezičnost pri krajevnih napisih, javnih poslopih ali drugače v javnem življenju, je za narodne skupnosti in jezikovne manjšine prav tako zelo važna večjezičnost te skupnosti, v tem smislu, da se namreč njeni pripadniki državnega jezika oziroma jezika večinskega naroda oziroma državnega naroda naučijo. Za manjšinsko narodno skupnost, ki ne živi v multinacionalni državi je domala življenjsko odločilno, da obvladajo pripadniki državni jezik in sicer čim bolje. Gospodarski in kulturni premisleki govorijo prav tako za to. V

Razbesnela koroška domovinska histerija

Rekli so, da je mladina bolj pametna, da je ne teži preteklost, da je njen odnos do Avstrije in njenih postav pozitiven. Rekli so, da se je avstrijska državna zavest utrdila že tako močno, da ni treba zreti v prihodnost zaskrbljenega obraza.

Val navdušenja je zajel Avstrijo,

ko so 15. maja 1955 končno podpisali državno pogodbo. Avstrija je dobila svobodo, seveda pa je morala plačati kot poražena sila druge svetovne vojne tudi svoj davek. Člen 7 državne pogodbe ji je naložil dolžnosti do koroških in štajerskih Slovencev ter gradiščanskih Hrvatov.

Čas je mineval, hipoteke niso odplačali. Rasle so obresti. In ravno te obresti se maščujejo zdaj do mere, ki je ni pričakoval niti najhujši črnogled. Položaj na Koroškem leta 1972 ni veliko drugačen od položaja 1937. Na Koroškem vlada isti duh strupenega nemškega nacionalizma. Nekateri krogi, posamezniki, župani se ne brigajo prav nič za zakonita določila, sledi jim nahujšana tolpa ljudi, ki se delajo junake, branilce koroške domovine, koroškega ponosa. Pojejo koroško „himno“, in kot posmeh dvigajo ob svojem zločinskem početju tudi državno zastavo. Policija samo gleda in si zapisuje številke avtomobilov. Koroški časopisi pišejo o dogodkih v različnem obsegu in različnem duhu. Najbolj strupeno divjajo časnikarji „Volkszeitung“, glasilo Avstrijske ljudske stranke. Najbolj priljubljena tarča napadov jim je deželni glavar Sima. Saj je vse jasno. „Volkszeitung“ in z njo ÖVP si hočeta na Koroškem pridobiti političnega terena. Gre ji za pridobitev tistih nacistov in nemških nacionalcev, ki so doslej iz kakršnihkoli razlogov volili socialiste.

V Avstriji se na splošno govori, da si je menda pridobil največjih zaslug za podpis

Državne pogodbe Leopold Figl. Figl je bil prvi predsednik ÖVP, dolgoletni kancler in zunanji minister. Tudi Julius Raab, kancler leta 1955, je bil „črn“. ÖVP je bila dolga leta — 1945 do 1970 — vladna stranka. Njeno obnašanje leta 1972 ne kaže nič prida državne in državniške zavesti.

Avstrija si šteje v čast, da je generalni tajnik OZN Waldheim Avstrijec, ÖVP gotovo tudi, da je bil njen zunanji minister in kandidat za državnega predsednika. Waldheim se bori za pravice tlačanih narodov, v njegovi domovini Avstriji pa se zaganja podivjana tolpa proti narodu, ki si želi popolno enakopravnost, zasidrano v avstrijski ustavi.

Na Koroškem smo čuli geslo: „10. oktobra nobenega dvojezičnega napisa več!“ Kot se je izvedelo, je to v Podjuni že uspešno. Policija je samo gledala. Stražila je napise in gledala, kako so jih drugi odstranjevali in uničevali.

Južnokoroški dogodki so najbolj groba kršitev Državne pogodbe. Kršila jo je Avstrija. Avstrijska svoboda pa sloni prav na izpolnjevanju državne pogodbe. Prihodnost bo še razburkana in zanimiva.

Mednarodni tisk obsoja nacistični terorizem na Koroškem

Mednarodni tisk je že na široko zavzel stališče k dogodkom na Koroškem, predvsem v zvezi s terorističnimi akcijami v Podjuni.

Do sedaj nam je znano, da so dejanja koroških šovinistov najostreje obsodili razen jugoslovanskega tiska seveda list nemške manjšine na Danskem »DER NORDSCHLESWIGER«, osrednji švedski dnevnik »SVENSKA DAGBLADET« in pa italijanski dnevnik »IL MESSAGGERO«. Naš sodelavec iz Rima nam je poslal o tem naslednje poročilo:

Osrednji rimski dnevnik „Il Messaggero“ od 5. oktobra prinaša poročilo svojega dunajskega dopisnika pod naslovom: „Da nazionalisti austriaci TARGHE BILINGUI DIVERTE A CARINZIA, il governatore aggiorna la sua visita a Lubiana“ (Od avstrijskih nacionalistov OBDELANE DVOJEZIČNE TABLE NA KOROŠKEM, glavar preložil svoj obisk v Ljubljani), v katerem pravi, da v dunajskih krogih ne manjka resne zaskrbljenosti nad posledicami, ki bi jih izbruh histerije utegnili imeti z bližnjo Jugoslavijo. „Il Messaggero“ komentira dalje zlasti divjaštvo, ki so ga v Št. Vidu v Podjuni uprizorili proti dvojezičnim napisom nacionalistični demonstranti. Policija se je za sedaj omejila le na to, da si je zapisala številke avtomobilov demonstrantov.

Varnostna služba, poroča naprej „Il Messaggero“, je okrepila celotno področje, ampak to ne bo preprečilo ponovitev demonstracij, katere spominjajo na položaj, ki je pred kakim letom nastal na Južnem Tirolskem. Nacionalisti, ki nočejo dvojezičnosti, da so v veliki meri prav tisti, ki so v preteklosti večkrat povzročili avstrijske posege v Rimu, trdeč, da Italija ne uresničuje v zadovoljivi meri svojih obveznosti do južnotirolske manjšine.

Položaj je zaskrbujoč, pravi „Il Messaggero“, koroški deželni glavar Sima je že moral odločiti najavljeni obisk v Ljubljani v Sloveniji zaradi „neprikladnosti“. Beograd pa je dal svojemu diplomatskemu zastopstvu na Dunaju navodila za poseg pri dunajskih oblasteh v obliki uradnega protesta.

TUDI V SALZBURGU SO VOLILI

V nedeljo so šli tudi meščani mesta Salzburga na volišče. Občinske volitve pa so prinesle presenečenje, kajti socialisti so izgubili dva svoja mandata, ki sta si jih razdelili vsak po enega ÖVP in FPÖ.

Volilni izid je bil takle: SPÖ 26.406 glasov, ali 17 mandatov (prej 19), ÖVP 23.161, ali 14 mandatov (prej 13), FPÖ pa 14.405 glasov, ali 9 mandatov (prej 8).

nasprotju s tezo znamenitega socialističnega avtorja v eksilu, Baska De Ihartza nacionalne manjšine še dolgo niso na tem, da bi propadle, meje še niso diafane, prevladuje še vedno sistem kulturnega genocida, tako da je mogoče govoriti glede majhnih manjšin še vedno s Tandbergom in Kungom o „podjarmljenih ljudeh“ sveta. Torej se morajo jezikovne skupnosti, ki so v posebnem manjšinskem položaju, boriti tudi s sredstvi večine za ohranitev. K tem sredstvom večina ne spada prav tudi državni jezik, jezik večinskega naroda. Gotovo je mogoče, da pri veda priučitev državnega jezika do asimilacije z večinskim narodom. To se bo pred vsem zgodilo tedaj, če se bo izkazal večinski narod napram manjšini velikodušnega in če ni nikakršne diskriminacije. Na to je opozoril Skadegard v novejši raziskavi glede nemško-danskega prostora v Šlezvigu in nekaj takega, če bi se zares uresničil južnotirolski paket popolnoma.

Primer Bretoncev kaže, da je jezikovna skupnost mogoče prebuditi tudi tedaj, kadar niti jezik narodne skupnosti ni več v rabi, in če se prevzema večinoma državni jezik, namreč zaradi zatiranja in diskriminacije po državnem narodu, sprva se prebudi jezikovna skupnost samo kot narodna skupnost in pozneje tudi spet kot jezikovna skupnost — potem renesanze jezika narodne skupnosti — s pomočjo večjezičnosti.

Na ta način je večjezičnost za državni narod prednost in pospeševanje le-te značilne politične vrednosti, odklanjanje večjezičnosti izraz ozke nazadnjaške nacionalne neselnosti in kulturnega samopustošenja, za narodne skupnosti in jezikovne manjšine pa nujnost, da bi mogle gospodarsko ostati pri življenju in bi mogle v združenju Evrope če bo do take prišlo, zasesti enakovredno mesto. Nevarnost, da te skupnosti izginejo, potem ni izključena. Če pa narod sam ne verjame v svojo bodočnost, in če ni pripravljeno ohraniti se prav v večjezičnosti, mu bo očitano: Volenti non fit iniuria.

Tržaški Slovenci gredo enotni na volitve

V nedeljo, dne 8. oktobra, je bil v Trsturedni občni zbor Slovenske skupnosti, kjer so poročali izvoljeni zastopniki slovenske liste v javnih ustanovah. Na sporedu je bil tudi izvolitev novega odbora Slovenske skupnosti. (Predsednik je postal spet dr. Harej, v svetu Slov. skupnosti pa najdemo spet znana imena slovenskih politikov v Trstu dr. Štoko, dr. Legišo, dr. Dolharja in druge.) Predvsem pa so na občnem zboru odobrili listo kandidatov v tržaški občinski svet novembra tega leta. Nosilec liste je zopet zdravnik dr. Rafko DOLHAR, na čem mestu pa je že prof. Boris PAHOR, zastopnik slovenske leveice, ki ima dobre izglede, da pride kot drugi slovenski zastopnik, izvoljen na lastni listi, v občinski parlament. — S kandidaturjo Borisa Pahorja se v Trstu prvič po vojni dogaja, da kandidirajo Slovenci od katoliškega do marksističnega prepričanja na lastni slovenski listi Slovenske skupnosti.

Občni zbor je tudi soglasno potrdil resolucijo, od katerih prva opozarja na razmere Slovencev v zamejstvu in bo poslana tako Organizaciji združenih narodov v New York kot vladama v Rim in na Dunaj, v vednosti pa IS SFRJ ter IS SRS v Ljubljani. Druga resolucija pa obravnava trenutni narodno-politični položaj na Koroškem. Poslana je bila koroški deželni in dunajski zvezni vladi. Objavljamo jo v celoti na 1. strani.

DEŽELNOZBORSKE VOLITVE NA GRADIŠČANSKEM

V nedeljo so bile na Gradiščanskem deželnozborske volitve, ki so potekale izredno napeto: SPÖ in FPÖ namreč do konca volitev nista bili gotovi, kateri stranki bo pripadal en mandat. Šele po 19. uri, ko so prešteli glasove v občini Andau, je bil znan končno veljavni izid volitev v tej zvezni deželi: Socialistična stranka je navkljub porastu glasov izgubila en mandat in s tem absolutno večino v deželnem zboru. FPÖ je bila edini dobitnik tega mandata, ki ga je izgubila pri deželnozborskih volitvah leta 1968, Avstrijska ljudska stranka je izgubila glasove, a je vseeno obdržala enako število poslanskih mest. Razdelitev mandatov na Gradiščanskem je potem takole: SPÖ ima 16 (prej 17), ÖVP 15 (prej tudi 15), FPÖ pa 1 (prej 0) mandat.

Kdo bo novi deželni glavar Gradiščanske dežele odprto, ker se morajo zanj stranke med seboj sporazumeti.

IZ OPERNEGA SVETA:

Mozartova opera „Čarobna piščal“ v Mestnem gledališču

V soboto, 30. septembra, je celovško Mestno gledališče začelo svojo sezono z Mozartovo opero v dveh dejanjih (desetih slikah) „Čarobno piščaljo“.

Da bi zadostili občinstvu, ki je rado poslušalo fantastične zgodbe, še bolj pa, da bi povečal zanimanje za svoje gledališče in se s tem rešil gmotnih neprilic, je igralec in ravnatelj dunajskega gledališča An der Wien Emanuel Schikaneder predložil Mozartu, ki je bil tedaj že priznan komponist lastno ljudsko igro iz pravljice sveta in z obveznim ljubezskim parom ter ga prosil, naj mu jo uglaši. **Mozart je predloženo besedilo malo spremenil in izboljšal, zlasti pa je v njem podčrtal svojo vero v človekovo plemenitost, ki vselej zmaguje.**

„Čarobna piščal“ je imela v času nastanka ogromen odmev, na eni strani kot umetnina, v kateri sta ljudskost in fantastika vodili iz klasične v novostilno obdobje, romantično, na drugi strani pa zaradi idejne naprednosti, saj je bilo v njej mnogo mišljenj, kot so jih oznanjali prostozidarji: zoper srednjeveško mračninaštvo v katoliški Cerkvi in zoper samovoljo, za bratstvo vseh ljudi.

O libretu so vladala različna mnenja. Nekateri so ga imeli za otroško igrčkanje, drugi so ga ocenjevali kot visoko poetično idejno dramo. Nobenega dvoma pa ni, da je tekst zelo pisan, in taka je tudi Mozartova glasba. V njej se družijo elementi igre s petjem (Singspiel), opere buffe in opere serie (koloraturna arija kraljice noči), ki jih je Mozart z močjo svojega genija spojil v novo vrednoto; ob koloraturni ariji se Monni pomišljal napisati preprosto nemško ljudsko pesem (Papagenov spjev), slovesne akorde in resnobo Sarastrovih scen zamenjujejo v naslednji sceni norčave pasaje Papagena in Papagene...

Mozart sam je 30. septembra 1791 v gle-

dališču An der Wien dirigiral krstno predstavo „Čarobne piščali“, ki ni preveč uspešna. Kmalu pa je občinstvo spoznalo velike kvalitete tega dela in drlo k nadaljnjim predstavam. Schikaneder in njegovo gledališče sta bila rešena finančnega poloma...

Inszenacija, ki jo je tudi tokrat, kot pri vseh prejšnjih Mozartovih operah vodil upravnik gledališča Herbert Wochinz, se je morala prilagoditi zunanji sceni odra, katero je ustvaril scenograf Matjaž Kralj, in je obstajala le iz projekcij, pri katerih sta sodelovala izdelovalec ogledal Arnulf Komposch in fotograf Mihael Kopr. Tako je bila na eni strani možna hitra scenjska menjava, kar je bilo celotni predstavi, ki je itak dolgo trajala, le v korist; na drugi strani pa prinaša taka scenografija velike pomanjkljivosti, ki se odražajo v precejšnji zatemnitvi celega odra. Edina svetla točka za oči so bili kostumi, prav tako v zamisli Matjaža Kralja.

Za pultom je stal ponovno operni šef Robert Filzwieser, ki mu ni bilo lahko, oder in orkester vskladiti v ritmično konsonanco oziroma z Mozartovo glasbo. Uprava

gledališča se je tokrat močno potrudila, da smo v glavnih vlogah lahko slišali vrsto lepih glasov: **Pamino** je pela sopranistka Olivera Miljaković, **Tamina**, tenor Dieter Ellenbeck, **Sarastro**, basist Georg Schnapka, **Papagena**, baritonist Hermann Patzelt, **kraljico noči**, koloraturni sopran Silvia Voinea, **Monostata**, bariton Herold Kraus.

Nastopili so še: Eleonor Calbes kot Papagena, Ana Gjevang, Breda Sajnovic in Marta Nagy — **tri dame iz spremstva kraljice noči**, trije dečki (paži) so bili: Deborah Lucas, Irene Waugh in Robin Craver; **viteza: Franc Pacher** in Zvonimir Prelčec, **1., 2. in 3. svečenik: Roger Lucas, Klaus Wallprecht** in Hubert Trattinig. Kot govornik se je predstavil Paul Gorden.

Dobro je naštudiral zbor — pomagala sta zboru MG Alpenrose in Singkreis iz Radentheina — Manfred Mayrhofer.

Občinstvo, ki je do zadnjega kotička napolnilo Talijin hram, je bilo precej skopo z aplavzi in se nikakor ni moglo posebno ogreti. B. L.

Pozornost sv. očeta slovenskim novomašnikom

V Rimu se je mudila na romanju skupina letošnjih slovenskih novomašnikov in se udeležila tudi splošnega sprejema pri sv. očetu. Sprejem je vsako sredo dopoldne v papeževem poletnem bivališču Castelgandolfo, v okolici jugovzhodno od Rima.

Velika dvorana za sprejeme, ki sprejme okoli 8000 ljudi, je bila nabito polna; prišle so skupine z vseh vetrov, Italije, Francije, Holandije, Nemčije, Belgije, Španije, Brazilije, Mehike, Indije, Afrike, itd. Med vsemi temi je bil slovenski skupini dodeljen prostor v prvi vrsti. Taka izredna pozornost slovenskim skupinam in slovenskemu narodu pričča, da Sv. stolica skrbno spremlja posamezne narode, da Slovence zaradi njihove tisočletne povezanosti s katoliško Cerkvijo še posebej ceni.

Sv. očeta so prinesli v dvorano, sedečega na stolu. Danes sicer ni več v navadi, toda ob takih prilikah ga še nosijo, da je viden vsem zbranim in ga morejo vsi pozdraviti. Nekateri so mu utegnili celo stisniti roko. Kljub veselju, ko je sv. oče pozdravljal množico, se je zdelo, da njegov obraz ne more skriti velike teže skrbi in odgovornosti, ki mu jo za duhovno zdravje človeštva in za svetovni mir nalaga njegova vrhovna duhovniška služba. Tudi on kot katoliški vrhovni poglavar doživlja in globoko občuti kot duhovnik vse vihanosti, ki pretresajo svet.

V svojem pozdravu vsem številnim skupinam, ki so prišle z vsega sveta, je v prvi vrsti veljal pozdrav slovenski skupini v prvi vrsti. In ne samo pozdrav, celo nagovor, ki je trajal trikrat dalj ali še več kot določajo za take prilike, protokolske navade. Z

besedami, ki so prihajale iz srca, je rekel:

„Obračamo se na vas, dragi slovenski novomašniki, saj ste nam med vsemi še posebej dragi...“ Posebej je poudaril, da je življenje novomašnika povezano z življenjem Cerkve. Novomašnike je imenoval sobrate in zagotovil, kako mu je njihov obisk zaželen. On sam se čuti globoko združen z duhovništvom, v složnosti. Novi duhovniki so veliko upanje Cerkve. Oni prevzemajo sedaj duhovniško službo. In tako se poraja naša skupnost... Ob koncu je sv. oče dejal, da njegov blagoslov danes velja še posebej slovenskim novomašnikom.

Med skupinami, ki jih je nato pozdravil sv. oče, je bila deležna največje pozornosti slovaška. Dežela, zvesta katolištvu, ki danes nima škofov, kot je dejal zbranim: „Toda Cerkve je z vami! Mi smo vam blizu!“ je zaklical Slovaki.

Slovenci smo bratske Slovake, s katerimi nas veže toliko skupnega zlasti v času sv. bratov v Panoniji, takoj pozdravili. Po končanem sprejemu smo jih še prosili za razgovor in ga potem posneli. Navdušeni so bili nad našo pozornostjo in nam veselo pripovedovali, kako so se peljali preko Slovenije.

V posebnem nagovoru na zbrane vernike je sveti oče tokrat posvetil svoje misli pomenu čistosti: „Blagor čistim v srcu, zakaj ti bodo Boga gledali“. Zelo je bil zaskrbljen zaradi vdiranja dražljivega branja in pornografije v vsakdanje življenje ljudi. Nad človekovimi čustvi in razumom ne sme zavladati sila nagonov, človek ni žival!... Človeštvo doživlja gospodarski in tehnični razmah, toda v duhovnem in nravnem pogledu danes nazaduje.

To so bile glavne misli. In še je povedal: „Čistost ni težka, je lahka ob sv. zakramentih in v ljubezni...“

Preden je sv. oče še osebno prišel do prvih vrst, prisotnim stisnil roko, je še sprejemal posameznike; nekega mehiškega škofa, slepe otroke iz Münchna in še nekaj osebnosti. Med tem časom smo prepevali. Čudno je to, kako šibko je petje vseh tako velikih in številnih narodnosti in kako

(Nadaljevanje na 8. strani)

V NEDELJO, 15. OKTOBRA:

Nastop zbor „Jakoba Gallusa-Petelina“

V okviru kulturnih tednov Alpe-Jadran, ki jih prirejajo Koroška, Slovenija in Furlanija-Juljska krajina v Domu glasbe v Celovcu od 12. do 29. oktobra, bo nastopil na koncertu narodne pesmi v nedeljo, 15. oktobra, ob 20. uri, tudi naš domači, odlični mešani pevski zbor „JAKOB PETELIN-GALLUS“. Zbor vodi mladi, nadobudni profesor glasbe na Slovenski gimnaziji Joško Kovačič. Zapeli bodo štiri narodne pesmi: „Gorjansko serenado“, v priredbi Pavla Kernjaka, „Oj, te mlinar“, v Kramolčevi priredbi, „O ti preburna ženska stvar“, prav tako v Kernjakovi priredbi in „Gelbe Roasn“, priredil Sepp Ortner, besedilo pa je napisal Otto Bunker.

Poleg slovenskega zbor „Jakoba Petelina-Gallusa“ bodo sodelovali še: furlanski zbor „Coro di Ruda“ iz Vidma pod vodstvom M. Orlanda Dipiazze, dalje **moški zbor Obermillstatt**, ki ga bo vodil Hermann Stellmann, ter Chorvereinigung „Madrigalchor Klagenfurt — Singkreis Porcia iz Spittala, pod taktirko Hellmutha Drewesa.

LIKOVNA UMETNOST:

Velika razstava Tichyja v Celovcu

Minuli petek so v Umetniškem domu v Celovcu odprli doslej največjo razstavo koroškega grafika Josefa Tichyja. Umetnik se tu predstavlja s 120 deli, med katerimi prevladujejo barvne jedkanice, nekaj je listov, akvarelov in olj.

Predsednik Umetniškega društva dr. E. Lechner, je v svojem otvoritvenem govoru opozoril na dolgo in zaslužno članstvo likovnika Tichyja, pri društvu, ki se ga oklepa z vsem srcem in dušo kot sila aktiven sodelavec le-tega, med drugim kot član raznih likovnih žirij in kot ustanovitelj lastne grafične delavnice v Umetniškem domu.

Josef Tichy je rojen grafik. V umetniškem svetu je postal znan, ko je bil nagrajen v Celovcu in Vidmu, na likovnih razstavah tako imenovanih INTART, to je prireditel, na kateri se srečujejo upodabljaljoči umetniki treh dežel: Koroške, Furlanije-Juljske krajine in Slovenije. Take razstave so vsako leto v drugi deželi.

Likovnik Josef Tichy se je rodil v Porečah ob Vrbskem jezeru; od leta 1945 do 1948 je deloval v Koroškem deželni inštitutu za likovno umetnost pri prof. Arnoldu Klemenčiču v Celovcu. Od leta 1950 do 1954 je študiral na Dunajski akademiji za upodabljaljočo umetnost, pri prof. Martinu in prof. Böcklu. V letih 1959 do 1972 je imel več osebnih razstav: v Celovcu, Beljaku, Vidmu, Škofji Loki in v Carigradu (Istanbulu) na Turškem. Poleg podpore mesta Celovca in koroške dežele, je dobil Tichy leta 1967 na prvi razstavi INTART v Celovcu nagrado Trgovinske zbornice, in leto pozneje v Vidmu, prav tako na razstavi INTART, nagrado Slovenije.

Zanimivo je omeniti, da razstavlja grafik Tichy skoraj izključno dela zadnjih petih let, kar priča o izredni plodovitosti grafika Josefa Tichyja.

Razstava v Umetniškem domu je odprta dnevno od 9. do 12. in od 16. do 19. ure; trajala pa bo do četrta, 26. oktobra.

5. RAZSTAVA »INTART« V VIDMU

Pred otvoritvijo Tichyjeve razstave je predsednik Umetniškega društva za Koroško, dr. Ernst Lechner, na tiskovni konferenci koroškim žurnalistom naznanil, da bodo odprli v soboto, 14. oktobra, v Vidmu likovno razstavo INTART; ta bo letos že petič. Kot smo na drugem mestu omenili, so to likovne razstave, ki jih prirejajo vsako leto v drugi sosedni deželi: Furlaniji-Juljski krajini, Koroški in Sloveniji.

Vsaka pokrajina bo poslala na to razstavo po 14 umetnikov, torej bo razstavljaljo v Vidmu 14 Slovencev, 14 Furlanov, od Korošcev pa samo 13, in sicer: Karl Brandstätter, Hans Hiesberger, Giselbert Hoke, Cornelius Kolig, Ewald Kolland, Arnulf Komposch, Günter Kraus, Peter Krawagna, Jan Milan Krkoška, Franz Petschounig, Hans Picottini, Meina Schellander in Wolfgang Walkensteiner. Izbiro koroških umetnikov je določil prof. Tragatschnig. Vsako umetniško društvo imenovanih pokrajin, bo dalo na razpolago za nagrado vsoto po 16.000 šilingov. B. L.

Vrhunski slovenski ansambli v Celovcu

V okviru kulturne izmenjave med tremi sosednimi deželami: Slovenijo, Koroško in Furlanijo-Juljsko krajino, bodo na kulturnih tednih Alpe-Jadran nastopili tudi Akademski mešani pevski zbor „Tone Tomšič“, Slovensko narodno gledališče in Slovenska filharmonija, vsi iz Ljubljane.

APZ Tone Tomšič bo nastopil na koncertu v soboto, 14. oktobra, v Domu glasbe, kjer bodo sodelovali še zbori: moški zbor Obermillstatt — pevovodja Hermann Stellmann, Coro di Ruda iz Vidma — zborovodja M. Orlando Dipiazza in A capella Chor Villach — pevovodja Helmut Wulz.

Zbor Tone Tomšič bo zapel tele pesmi:

Musica (Jakob Gallus), Lan (Anton Lajovic), Marija in brodar (S. Vremšak), Riba Faronika (M. Gabrijelčič), Oj pršu sem (P. Merku), Dve let an pu, Zdravljica (S. Premrl) ter Oj Triglav moj dom (J. Aljaž). Zbor bo vodil Marko Munih.

Slovensko narodno gledališče

bo uprizorilo v sredo, 18. oktobra, v celovškem Mestnem gledališču balet „LADODJE JEZERO“, ki ga je zložil svetovnoznani ruski komponist Peter Iljič Čajkovski. Dirigiral bo Milivoj Šurbek, koreografijo bo poskrbel Oleg Danovski (romunska državna Opera), scenografijo in kostume pa bo zamislil Paola Brancoveanu.

Začetek predstave ljubljanskih umetnikov bo ob 19.30.

Koncert slovenske filharmonije

V soboto, 12. oktobra, ob 19.30 bo koncertirala v Domu glasbe v Celovcu znana Slovenska filharmonija iz Ljubljane. Predvajali bodo dela **Demetrija Zbore: Svobodi naproti; W. A. Mozart: Koncert za klarinet v A-duru KV 622; Johann Brahms: 4. simfonija v e-molu, op. 98.**

Koncert bo dirigiral Oskar Danon, solist bo Igor Karlin.

Pevsko tekmovanje v Arezu

Pred kratkim se je v mestu Arezzu zaključil 20. mednarodni natečaj pevskih zborov. Tega pomembnega natečaja se je udeležilo 10 moških in 10 ženskih zborov, 21 mešanih in 5 mladinskih zborov. Zastopane so bile naslednje države: Avstrija, Bolgarija, Danska, Francija, Grčija, Italija, Jugoslavija, Kolumbija, Madžarska, Poljska, Romunija, Sovjetska zveza, Španija, Švedska in Zvezna republika Nemčija. Iz dežele Furlanije-Juljske krajine sta bila v Arezzu dva italijanska zbor. Jugoslavijo sta prav tako zastopala samo dva zbor: »Artur Turkulin« iz Petrinja in »Joža Vlahovič« iz Zagreba. Zbor »Vlahovič« je tekmoval v kategoriji mešanih zborov in v kategoriji ljudske pesmi, v kateri je tudi zmagal ter prejel prvo nagrado. Odlično so se izkazali zbori iz slovanskih dežel, zlasti pa mladinski zbor »Dobri Hristov« iz Varne na Bolgarskem.

Seit 1920 haben sich in Kärnten die Zeiten geändert

V današnji številki Našega tednika objavljamo izredno zanimiv članek pod gornjim naslovom, ki je izšel v „Kärntner Tageszeitung“, 27. 9. 1972, na strani 9. Avtor udarno bere levite g. Jerneju, ki smatra vse koroške Slovence za izdajalce domovine. Sicer pa dajmo kar besedo avtorju samemu:

(op. ured.)

„Ich habe die Politik zwischen den Herren Wutte und Jernej verfolgt und möchte dazu noch folgendes bemerken:

Herr Jernej beschuldigt pauschal alle Kärntner Slowenen des geplanten Hochverrates. Es stimmt, daß im Jahre 1920 ungefähr 15.000 Slowenen für den Anschluß an Jugoslawien, in dem sie keine Minderheit gewesen wären, stimmten. Aber, weiß Herr Jernej nicht, daß auch ein Teil der Deutschösterreicher unter Ritter Georg von Schönerer schon vor dem Ersten Weltkrieg den Anschluß an Deutschland wünschte und daß im Jahre 1938 98 Prozent aller Österreicher für den Anschluß an Deutschland und also für die Auflösung des Staates Österreich stimmten? Heute kann man aber weder den Deutschösterreichern noch der slowenischen Minderheit deswegen einen Vorwurf machen, da sich die Umstände ja gänzlich geändert haben. Daß die Partisanen gegen den Nationalsozialismus kämpften, ist verständlich. Es gab ja auch Widerstandskämpfer deutscher Sprache. Sie alle kämpften nicht gegen Österreich, sondern gegen das damalige Regime.

Ich selbst gehörte in Jugoslawien der deutschen Minderheit an, verlor 1945 meine Heimat und fand in Österreich, der Heimat meines Vaters, Zuflucht. Es wäre mir in Jugoslawien nie eingefallen, meine Muttersprache zu verleugnen und niemand machte mir deshalb einen Vorwurf. Dasselbe Recht — das Recht zum Bekenntnis zur Muttersprache — gebührt natürlich auch den Kärntner Slowenen.

Daß Herr Jernej sich brüstet, seine Muttersprache nur in der Mundart zu beherrschen, finde ich sehr sonderbar. Man kann als Slowene ein genauso guter österreichischer Staatsbürger sein wie als Deutscher.

Na koncu: Naslov v redakciji „Kärntner Tageszeitung“.

Pismo bralcev:

IZJEMNO STANJE?

V „Kleine Zeitung“ z dne 6. 10. vprašuje v tribuni bralcev pod naslovom „Ausnahmestand“ — (izjemno stanje) mlad, neizkušeni in od hujskačev zapeljan fant, če je stanje na južnem Koroškem res tako, da upravičujejo tolikšno aktivitetu varnostnih organov, in če je Koroška sprehajališče težkih zločincev.

Pisec tega pisma je sam v državni službi na sodnji nastavljen in bi zaradi tega morda lahko poznal obveznosti, ki jih je Avstrija prevzela z državno pogodbo, in da se sklenjena pogodba potem tudi uresniči. Mar misli, da velja za Avstrijo izjema? Da lahko sama po mili volji izpolnjuje, kar bi bilo šovinistom in nestrpnim prav, kar jim pa ne bi šlo v račun, pa opuščala? Posledice takega ravnanja bi bile nepregledne!

Znano je, da se je pisec tistega pisma, ko je še hodil v šolo, učil slovenščine kot obvezni tuj jezik, ker se je slovenščine lažje učil kot angleščine. To pa zato, ker je slovensko že od doma znal. To pa ga še ne upravičuje pisati strupena pisma bralcev. Jeziki so za to tu, da se jih ljudje učijo in jih spoštujejo.

Joza Urank, Encelna vas

ŠT. JAKOB V ROŽU

Na slavnostnem stotem občnem zboru naše posojilnice, je bil izrečen predlog, da naj odbor obišče grob zaslužnega svoječasnega predsednika posojilnice, g. Mateja Ražuna v Škocijanu.

Temu se je odbor oddolžil v nedeljo, dne 1. oktobra, ko je bil polnoštevilno pri maši zadušnici v župni cerkvi v Škocijanu, ki jo je daroval g. J. Mikula. Po maši je predsednik posojilnice Jože Štornik v imenu odbora položil na grob venec v zahvalo za njegovo svoječasno uspeha polno delo kot predsednik posojilnice.

Kot drugi je govoril Jože Miklavčič in med drugim nakazal, kako si je rajni v Št. Jakobu postavil dva lepa spomenika. Pr-

U senci ob morju

(Z bralci našega lista kramlja Alojzij Vauti, selski župnik)

No, no, no, kaj pa je to? Prejšnja leta ste o letovanju na Jadranu kramljali z nami pod drugim napisom: »Na soncu in v morju.« Zakaj ste pa letos zbežali v senco? Tako me vprašujete.

Naj vam najprej povem, da smo tudi letos isti štirje Selani letovali istotam kot lani: v Barbatu na Rabu. V ponedeljek, 4. septembra, smo odrinili. Vse je šlo po sreči do Reke, tam pa se je vožnja zataknila. Za vožnjo skozi mesto, ki normalno ne traja niti deset minut, smo rabili skoraj dve uri. Kakor smo pozneje zvedeli, je istočasno prišel na Reko predsednik republike Tito z velikim spremstvom v mnogih avtomobilih. Da so ob taki priliki mobilizirani tudi številni varnostni organi, je jasno. Čakati smo morali najprej, menda zaradi neke prometne nezgode, potem smo zašli v pravo mravljišče avtov. Prometni miličnik je usmeril vsa vozila v pristanišče in od tam smo po ovinkih zlezli proti Rečini. Stali smo in čakali, potem se je vse počasi pomaknilo nekaj metrov naprej in spet obtičalo. Tako smo po polževo lezli naprej. Vsak avto je seveda pri zagonu puhnil iz sebe zadaj smrdljiv plin, da ga je bilo polno ozračje. V vročini in smradu smo komaj dihali. Zdaj razumem zaskrbljenost onih, ki opazajo razvoj tehnike v bodočnosti, kako se ozračje pokvarja in zastruplja od dima in izpuhov avtov na cestah in letal v zraku.

Največ je pri vožnji trpel naš sofer Pepi, saj je moral biti z napetimi živci zelo pazljiv, imeti roki in nogi trajno pripravljene za premik in pritisk. Še toliko gibanja kot mi si ni mogel privoščiti, pa je vse trpljenje mirno prenašal, ni se jezil ali tožil.

Od Sušaka dalje je šlo hitreje po lepo izpeljani obrežni cesti. Gledaš na kraško skalovje, še rajši pa na modro morsko gladino. Ščasoma postaja vožnja enolična. Ko sem se leta 1936, in potem še večkrat podal na Rab, sem se peljal z ladjo. Taka vožnja ima svoje lepe strani: lahko se prosto giblješ po krovu, sedež in opazuješ kako orje ladja vodo in pušča za seboj belo se peno vodno cesto. Če je grlo suho ali želodec prazen, ju lahko potolažiš spodaj v restavraciji. Nič prijetno pa se ne vozi v viharju, ki ladjo guga sem in tja in brizgajo valovi morkre curke preko krova. Tudi je ladja bolj počasna, avto mnogo hitreje požira kilometre. Če pri vožnji z avtomobilom hočeš raztegniti svoje otrple ude, lahko kjerkoli izstopiš in se malo sprehajaš, za okrepitev pa tudi skrbe gostilne in točilnice ob cesti.

Precej pozno popoldne smo dospeli v Jablanac in se brez dolgega čakanja vkrkali na trajekt. Ko je prevozna ladja zasledena s 24 avti, smo v le-teh sedeč mirno odplavali čez morsko ožino na otok Rab, z ladje pa pogнали na cesto in bili kmalu v Barbatu. Gospod župnik Mate nas je s svojo gospodinjo Rahelo že čakal in prijazno sprejel. Stanovali smo v župnišču, hrano so moji trije tovariši dobivali v bližnjem ho-

vega, da je posojilnica na njegovo iniciativo in pod njegovim vodstvom kupila in izgradila Narodni dom, in drugega s postavitvijo Narodne šole v Št. Petru, ki je danes last šolskih sester. Tudi g. dr. Mikula je v lepih besedah omenil svoje obiske pri rajnem župniku, čigar zadnji je bil malo pred njegovo smrtjo in nato blagoslovil grob in se v skupni molitvi spomnil rajnega.

Po končani slovesnosti je odbor posojilnice obiskal starostu še živečih šentjakobskih duhovnikov, g. Matevža Nageleta v Žitari vasi in z njim prebil v Rutarjevi gostilni par veselih ur. Nato smo se zadovoljni nad lepim izletom vrnilo na svoje domove.

Mihej Baumgartner st.

V A B I L O

Katoliško prosvetno društvo Globasnica prireja v nedeljo, dne 22. 10., ob 19.30 pri Šoštarju v Globasnici KONCERT, na katerem sodelujejo komorni ansambel A. T. Linhart iz Radovljice; folklorna skupina ZPO „Svoboda“ iz Gorji pri Bledu; narodnozabavni ansambel „Gorenjci“ iz Radovljice; recitatorji delavske univerze Radovljica. Nato sledi zabava s plesom.

Vabi odbor.

telu, meni pa je kot duhovnemu sobratu župnik nudil uso oskrbo v hiši.

Vreme nam je bilo naklonjeno, ni bilo prevroče, ne hladno. Tovariši so se sončili, tudi v vodi počofotali, jaz pa sem se ob morju le sprehajal, največ pa sedel zgoraj v vrtni senci in se krepil z globokim dihanjem. Prav kmalu sem že občutil kako blagodejen mi je morski zrak. Morja se še dotaknil nisem. Smejali se mi boste, češ: to je pa čuden letovišcar! si morja želi, pa se ga boji in rajši v senci čepi! Veste, skušnjava uči človeka. Lani sem se preveč vdajal morju, se prehladil in zbolel. Morda sem bil letos res preveč boječ, a sem si mislil: bolje je bolezniti se varovati kakor jo zdraviti! Namesto kopanja sem raje zjutraj ali zvečer v kopalnici kratko stal pod umetnim dežjem, pod prho.

Na Malo Gospojnico je bil tudi letos romarski shod pri Marijinem svetišču v Loparju, pa še slovesnejši kot lani. Škof Karmel je dopoldne in popoldne z duhovniki, obdan od bogoslovcev in semeniščnikov iz Pazina in množice vernega ljudstva, opravil božjo službo. Mikalo me je,

da se tudi letos udeležim te slovesnosti, mi je župnik odsvetoval, ker bi stoji težko vzdržal, na kak sedež pa ni bilo upati. Na predvečer so semenišniki v mestu priredili pevski in godbeni koncert.

Služba je klicala konec tedna dva moja tovariša domov, tretji se je tudi odločil za povratek. Moj dopust se ni potekel. Toda, ali naj ostanem tam sam? Župnik je imel za prihodnje dni mnogo opravkov izven doma. S čitanjem se ne morem zaposteliti, ker mi oči že nad četrto stoletja štrajkajo. Pod Hitlerjem sem res samotiril več mesecev v zaporih, a takrat sem moral, tja pa se lahko drugače odločim! In odločim se sem se: vrnem se z vami vred! V soboto smo torej zopet vsi sedli v avto, s trajektom skočili na celino in šlo je po znani cesti nazaj proti severu. Medpotoma smo se oglasili v Lovranu v upanju, da sta šentjakobski in kapelski gospod župnik še tam, da se torej lahko njima pridružim. Ni ju bilo več. Torej hajdi naprej domov. In prav je bilo tako. Naslednji teden ni bilo deževno in mrzlo le po srednji Evropi, tudi na Jadranu je pihala burja in podila letovišcarje domov. V soboto zvečer sem doma rekel: Ljubo doma, kdor gaima! Pousod lepo, doma najlepše! Zahvaljem Bog za kratke, a lepe počitnice.

Pozdravljeni!

Dom prosvete v Tinjah

prireja diskusijske večere na podlagi izobraževalnega tečaja avstrijskega radia „Človek v družbi“.

Kakor že zadnja leta prireja ORF v sodelovanju z Zveznim ministrstvom za prosveto in umetnost, s skupino vodilnih založb ter z institucijami za izobraževanje odraslih tečaj, ki naj bi dopolnil šolsko izobrazbo tistih, ki že stojijo v poklicu. Letošnji tečaj ima naslov „Človek v družbi“ in ima namen, dati vpogled v važna družbena vprašanja našega časa. To nam pokaže izbor tem, ki bodo obravnavane v tridesetih polurnih oddajah:

Kaj je človek? Prilagojeni človek. Zakon in družina v našem času. Prijatelji in sosede. Človek in gospodarstvo. Človek in poklic. Cilji in možnosti socialne politike. Predsodki in demagogija. Kako svoboden je človek? Komunikativna sredstva. Človek v politiki. Mnenje posameznika v demokraciji. Pravo in pravičnost. Čemu izobrazba? Kam gre pot? itd.

ORF prenaša vsako oddajo trikrat:

- v četrtkih ob 19.30 v 1. programu,
- isti večer ob 22.30 v regionalnem, ter
- v naslednjih torkih ob 15.00 v 1. programu.

Tečaj teče od 5. oktobra 1972 do 29. junija 1973.

● Dodatno je izšla knjiga, ki vsebuje snov vse serije in jo lahko kupite v knjigar nah za 150.— šilingov.

● Kot dopolnilo prireajo razne institucije diskusijske večere (Gruppentage), na katerih lahko vsak dobi pojasnila, prerešena odprta vprašanja in poglobi, kar je slišal v radiu oz. bral v knjigi.

● Tudi Dom prosvete v Tinjah bo priredil približno vsake tri tedne tak diskusijski večer pod strokovnim vodstvom, in sicer v prostorih KDO v Celovcu, Karfreitstraße 32. Vsi, ki se zanimajo za ta tečaj, naj se čim prej javijo na: Dom prosvete, 9121 Tinje/Tainach, kjer lahko dobijo še nadaljna pojasnila. Tudi če nekdo vseh oddaj ne bo mogel poslušati v radiu, bo v okviru diskusijskega krožka imel priložnost poslušati oddajo na traku.

● Ob koncu serije, v juniju 1973, bo vsem sodelavcem dana možnost, da napravijo izpit in dobijo državno spričevalo, seveda pa ta izpit ni obvezen.

Že leta 1938 so nacisti odstranili vse dvojezične napise

Vedno spet beremo v časopisih posebno pa še iz krogov Heimatdiensta in Abwehrkämpferbunda, da nismo bili in nismo zapostavljeni in da nimamo nič proti nam. Kako pa izgleda v resnici v naši majhni občini?

Takoj po plebiscitu so bili na pobudo teh krogov odstranjeni iz javnih služb nastavljeni na pošti, železnici, carlni, žandarmeriji in učitelji brez odškodnine, vsi, ki so bili osumljeni, da niso volili za Koroško.

Preprečili so že zagotovljeno subvencijo deželne vlade za elektrifikacijo zg. dela občine. Ravno tako so hoteli onemogočiti gradnjo ceste h Baškemu jezeru.

Ovirali delovanje duhovnikov v fari in jih tožili pri oblasteh, da je več duhovnikov resigniralo in zapustilo našo faro.

Preskrbeli so, da so se skoraj vsi člani njihovih organizacij po zrušitvi Avstrije, deloma tudi že prej, vključili v NSDAP.

Takoj ob prihodu nacistov so bile odstranjene vse dvojezične table, ki so bile ob začetku in koncu vsake vasi v občini. Ugleđen odbornik naše posojilnice pa je moral v KZ.

Spet ovadbe župnika (tožilci so bili člani stranke, Zellenleiter) in odstranitev vseh slovenskih napisov kot tudi prepoved slovenske besede v cerkvi. L. 1941 odstranitev slovenskega župnika.

Isto leto tudi ukinitev slovenske Hranilnice in posojilnice po takratnih oblasteh.

L. 1942 nasilna izselitev in razlastitev petih družin ob sodelovanju strankinih in občinskih funkcionarjev.

V umobolnici sta bila zastupljena dva farana. Vojak pa, ki se ni maral več vrniti na fronto, je bil najprej obsojen na smrt potem pa raztrgan, ko je moral uničevati bombe pri „kazenskem bataljonu“.

Pod Arichovo pečjo je bila ob sodelovanju posameznih občanov uničena edinica partizanov, 14-letni fant je bil najprej ujet, potem pa ubit šele v dolini.

Zadnje dni vojne je bil ustreljen pd. Mikulov, prej pa so umorili celo družino v KZ.

Julija l. 1945 so se vrstile izgnane družine, pa so morale še čakati, deloma v Celovcu, zastražene, da so nemški optanti iz Kanalske doline izpraznili hiše izgnancev.

L. 1947 je celovška policija s pomočjo požarnih brigad razkropila demonstracijo nekdanjih izseljencev, ker so demonstrirali, da bi se jim njih posestva tudi pravno vrnila.

V naslednjih letih so se spravili nad obvezno dvojezično šolo. Protestirali proti potoku krščanskega nauka v slovenski in učenju otrok slovenskih mašnih pesmi.

Protestirali proti zidavi kočje slovenskega planinskega društva in se spravili tudi nad starše, ki imajo otroke v Slovenski gimnaziji in še marsikaj.

Dvojezičnih napisov pa do zdaj še ni videti nikjer...

OB SESTANKU OBČINSKIH MANDATARJEV V TINJAH:

Za nas problem vključevanja v katerokoli italijansko stranko ne obstaja!

(Z dr. Legišo se je razgovarjal dipl. jur. Filip Warasch)

Dr. Drago Legiša, poročen, 2 otroka, roj. leta 1925 v Devinu, časnikar, glavni urednik „NOVEGA LISTA“ v Trstu, od leta 1952 občinski svetovalec in od leta 1965 župan občine Devin-Nabrežina pri Trstu. Član Izvršnega odbora Slovenske skupnosti, pripadnik Krščansko-socialne zveze, ki je struja Slovenske skupnosti v Trstu.

NAŠ TEDNIK: Od leta 1965 naprej ste župan občine Devin-Nabrežina pri Trstu, ki šteje ca. 8000 prebivalcev, izvoljen na listi Slovenske skupnosti. V občini tvori Slovenska skupnost koalicijo z demokristjani, socialisti in socialdemokrati. Slovenska skupnost ima 3 svetovalce in je pri 17. svetovalcih drugih strank v manjšini. Kakšne so vaše izkušnje v sodelovanju v koaliciji in kakšna so vaša izkustva s Slovenci, ki so izvoljeni na listah italijanskih vsedravnih strank.

LEGIŠA: Koalicija, ki je bila sestavljena januarja 1965, je nastala po dolgih in temeljnih pogajanjih v pokrajinskem merilu. Dolej Slovenska skupnost ni nikdar organsko sodelovala niti v upravi, niti na katerikoli drugi ravni z italijanskimi vsedravnimi strankami, ki spadajo v levo sredino.

Sporazum je bil mogoč, ker so naši partnerji sprejeli temeljne zahteve Slovenske skupnosti, kar zadeva obstoj in nadaljnji razvoj slovenske narodne skupnosti. V tej zvezi je bil sestavljen podroben dokument, po katerem je bila predvidena postopna rešitev marsikaterih slovenskih problemov. Šlo je za vprašanje šolstva, slovenskega zastopstva v raznih ustanovah in uradih, izvajanje načela dvojezičnosti, toponomastike in kar zadeva konkretno našo občino, prenehanje umetnega spreminjanja slovenskega etničnega ozemlja, kar se je v naši občini in drugod na tržaškem Krasu izvajalo z gradnjo obsežnih naselij za begunce iz Istre. To je bil glavni pogoj za sodelovanje med Slovensko skupnostjo in ostalimi strankami leve sredine. Če gledamo splošno, je treba reči, da je bila sestava takšne koalicije v Nabrežini dejansko prvi poizkus sodelovanja med slovensko narodnostno skupnostjo in večinskimi ljudstvom pri vodstvu javne uprave. Za Nabrežino je dalje Slovenska skupnost odločno zahtevala, naj bo župan slovenske narodnosti, kar ni bilo in ni tako enostavno glede na dejstvo, da so občinski svetovalci slovenske narodnosti v manjšini.

Tudi v naslednji mandatni dobi leta 1970 je bila obnovljena ista koalicija, kar pomeni, da so vsi partnerji pozitivno ocenili prehojeno pot. Ta politična formula traja torej že 8. leto in moram iskreno priznati, da je ta večina izpolnila glavne programatične točke, za katere se je bila sporazumela v začetku, zlasti kot zadeva uveljavljanje glavnih slovenskih zahtev, dvojezično uradovanje toponomastike, prispevki za slovenske kulturne in športne organizacije itd.

NAŠ TEDNIK: Ko ste omenili dvojezičnost, bi nam povedali v kratkih oblikah, kako ta dvojezičnost v občini dejansko poteka?

LEGIŠA: Že na sejah občinskega sveta vsak svetovalec govori v materinem jeziku in se njegova izvajanja prevajajo v italijanščino, oziroma v slovenščino. Zapisniki sej so v obeh jezikih. Vabila na seje, formularji, osebne izkaznice so v obeh jezikih. V zadnjem obdobju smo izpolnili obveznost v zvezi s krajevnimi dvojezičnimi napisi tudi v tistih predelih, kjer jih ni bilo nikdar (Sesljan, Devin, Štivan).

NAŠ TEDNIK: Se je vpeljala stroga dvojezičnost šele v času, ko ste vi župan, ali je bila že prej?

LEGIŠA: Ker sem v občinskem svetu že celih 20 let, moram reči, da take stroge dvojezičnosti prej ni bilo.

NAŠ TEDNIK: Kdo je bil pred vami župan?

LEGIŠA: Sedanji državni poslanec, izvoljen na listi KPI, Albin Škerk.

NAŠ TEDNIK: Če se povrnem k zadržanju slovenskih svetovalcev, izvoljenih na listah vsedravnih strank. Kakšna so vaša izkustva?

LEGIŠA: V okviru koalicije je na listi PSI (socialisti) izvoljen samo 1 svetovalec slovenske narodnosti. Sodelovanje je ne samo korektno, ampak tudi tesno, saj gre za spoštovanje skupno sprejetih obveznosti. Zanimivo pa je, da ta svetovalec ni v občinskem upravnem odboru, to je izvršnem organu, kajti socialistična stranka je v ta organ poslala svojega zastopnika slovenske narodnosti.

Svetovalci slovenske narodnosti, izvoljeni na listi KPI (štirje od šestih) so v opoziciji, vendar kar zadeva slovenske probleme, nimamo z njimi težav, ker smo med drugim pokazali, da smo na tem področju za Slovence vsekakor več naredili, kot se je storilo v razdobju, ko je imela KPI glavno besedo pri vodstvu občine.

NAŠ TEDNIK: Smatrate, da imajo slovenski svetovalci, izvoljeni na italijanskih listah iste možnosti ukrepanja v prid slovenski manjšini kot jih imate svetovalci Slovenske skupnosti?

LEGIŠA: Teoretično da, praktično vsekakor ne!

Na vsak način želim poudariti, da se vsaj določen del Slovencev ne bo nikakor odpovedal samostojnemu, od vseh vsedravnih italijanskih strank neodvisnemu političnemu nastopanju, ker je prepričan, da bi se v nasprotnem primeru slovenska narodnostna skupnost v Italiji postavila na raven folklorne skupine. Odtod nujna potreba tudi po lastnem političnem predstavnstvu. To pa nikakor ne pomeni, da zagovarjamo politiko izolacije. Hočemo samo Slovencem omogočiti, da se kot polnopraven subjekt vključijo v družbeno dogajanje in prispevajo svoj delež pri nadaljnjem razvoju celotne družbe.

Za nas problem vključevanja v katerokoli italijansko vsedravnno stranko ne obstaja, vsaj nam tudi izkušnja z levo-sredinsko koalicijo dovolj zgovorno dokazuje, da smo bili in smo na pravi poti.

NAŠ TEDNIK: Nekateri nasprotniki samostojnega nastopanja Slovencev trdijo, da se s samostojnim nastopanjem slovenska manjšina sama ugotavlja. Kaj pravite k tej misli?

LEGIŠA: Tu govorimo o politični organizaciji, oziroma o skupini Slovencev, ki je prepričana, da je samostojna slovenska pot najbolj učinkovita v prizadevanjih za dosego določenega političnega cilja, v našem konkretnem primeru za uveljavljanje slovenskih nacionalnih pravic in zaščito splošnih manjšinskih interesov. V slabi veri bi bil, kdor bi to politično grupacijo istovetil z vso manjšino. V tem primeru bi tudi število slovenskih prijavljenih otrok lahko služilo za ugotavljanje manjšine.

Izjava izvršnega sveta skupčine SR Slovenije o dogodkih na Koroškem

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije izraža ogorčenje in zaskrbljenost zaradi stopnjevanja nacionalistične dejavnosti zoper slovensko manjšino na avstrijskem Koroškem in zaradi organiziranih akcij, ki imajo za cilj odstraniti že tako maloštevilne dvojezične napise ter sploh ukiniti dvojezičnost na tem področju. Takšna dejavnost, ki ponekje dobiva že oblike množičnega terorja, ponovno ustvarja ozračje napetosti, ki ogroža ne samo obstoj slovenske manjšine, temveč tudi jugoslovansko-avstrijske odnose in predstavlja nevarnost za mirno in ustvarjalno sožitje v tem delu Evrope.

Tudi tokrat gre za organizirano protislovensko akcijo tistih nacionalističnih organizacij in sil, ki kljub izrecnim določilom državne pogodbe, katera obvezuje Avstrijo, da prepove take organizacije, že desetletja nemoteno delujejo zoper slovensko manjšino. Ti dogodki v celoti potrjujejo upravičenost dosedanjega vztrajnega priznavanja s strani slovenske manjšine in Jugoslavije, da je treba prepovedati delovanje teh organizacij. Zato sta toliko bolj nerazumljivi sedanja neodločnost in tolerantno ob-

našanje avstrijskih organov oblasti ob povsem javnem terorju in nasilju nacionalističnih skrajnežev.

Izvršni svet upravičeno pričakuje, da bosta avstrijska zvezna in koroška deželna vlada nemudoma sprejeli učinkovite ukrepe zoper nacionalistične izpade in ekstremistične organizacije in za spoštovanje zakonitosti ter s tem ustvarili pogoje za mirno in varno življenje slovenske manjšine v Avstriji, kot jih to obvezujejo jasna določila 7. člena Državne pogodbe. Končno, gre za spoštovanje osnovnih norm civiliziranega človeštva.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije se bo tudi v bodoče prizadeval za razvijanje najširšega sodelovanja z republiko Avstrijo, vendar pa ponovno poudarja, da je nadaljnji razvoj dobrososedskih odnosov spričo nastalega položaja odvisen predvsem od zagotovitve narodnostnih pravic in pogojev za normalno življenje in razvoj slovenske manjšine na Koroškem.

Ta protest je minuli petek izročil jugoslovanski generalni konzul g. Bojan Lubelj koroškemu deželnemu glavarju g. Hansu Simi.

Resolucija o dogodkih na Koroškem

Občni zbor Slovenske skupnosti z dne 8. oktobra 1972, je z ogorčenjem in veliko zaskrbljenostjo vzel na znanje najnovejše dogodke na Koroškem, kjer so nazadnjaške in šovinistične sile sprožile široko razpredeno akcijo proti dvojezičnim krajevnim napisom, ki so jih v zadnjem času postavile avstrijske oblasti, s čimer so vsaj delno skušale uveljaviti določila avstrijske državne pogodbe v korist slovenske manjšine na Koroškem.

Globoko prepričan, da tolmači voljo in čustvovanja ne samo svojih članov, temveč vseh Slovencev, kjerkoli bivajo, občni zbor Slovenske skupnosti smatra omenjeno akcijo nemških nacionalistov in neonacistov za pravi atentat na najosnovnejše pravice svo-

jih rojakov na Koroškem, atentat, ki ima izrazit teroristični značaj.

Zaradi tega občni zbor to sramotno akcijo najodločneje obsoja in zahteva, naj ji pristojne oblasti takoj naredijo konec ter izvršitelje in njihove navdihovalce najstrožje kaznujejo.

Slovenska skupnost meni, da slovenski narod ne more več mirno prenašati, da se tako grobo žalijo in teptajo njegove temeljne pravice, njegova čast in njegovo dostojanstvo ter izraža globoko prepričanje, da bo tudi danes, kot je dokazal zlasti v bližnji preteklosti, znal sam primerno braniti in ohraniti svoj obstoj.

Svojim rojakom na Koroškem občni zbor Slovenske skupnosti izraža polno solidarnost.

Nekaj pocestne poezije

Po cestah se vozi precej avtomobilov. Nekateri avtomobilisti tudi berejo. In tako so nekateri pleskarji olepšali ceste, kajti borimo se tudi za olepšano okolje.

Tako pocestno poezijo beremo po vsej slovenski Koroški. Tudi na Gurah so si izmislili nekateri pesniki take verze. V okolici Šentilja ob Dravi se jih je nabralo kar za majhno zbirko.

Cesta Šentilj—Bilčovs, takoj zunaj Šentilja: „10. OKTOBER SIMA UNSER Geisel.“ (10. oktobra Sima naš talec).

V Šentilju pred starim gasilskim domom: „NIEDER MIT SIMA“.

Cesta Šentilj—Škofiče: „WIR FORDERN VOLKSABSTIMUNG 1972“. (Zahtevamo ljudsko glasovanje 1972. Kdor zna količkaj nemško, si lahko zamišli, kaki Pragermani so napisali „VOLKSABSTIMUNG“) Malo naprej pa beremo: „NIEDER MIT SIMA“ (Dol s Simo).

Cesta Šentilj—Trebinja: „Wir Sprechen Deutsch u. nicht Slowenisch“ (Govorimo nemško in ne slovensko).

Takih cvetk bi seveda bilo še in še. Objavili smo jih samo nekaj. SO ŽIVA PRIČA SVOBODE, KI JO UŽIVAMO NA KOROŠKEM SLOVENCII!

Ob takem duhovnem in tudi fizičnem divjanju neonacistov pa še zagovarjajo nekateri „tajno in svobodno“ ugotavljanje slovenske manjšine.

Pa še nekaj. Nekaterim samo nemškimi tablam so dodali celo slovenski napis. Vsakemu treznemu in pametnemu človeku je

seveda popolnoma jasno, da so bili to koroški neonacisti. Vidite jih, tudi oni mažejo!

Celo to se govori. Zdaj, ko so odstranili zadnje table, se bodo spravili nad ZADNJE ČUŠE.

Naj pridejo, neonacisti. Doživeli bodo isto usodo kot njihovi duhovni očetje 1945.

Slovensko prosvetno društvo „Bisernica“ v Celovcu vabi na

družabni večer

ki bo v četrtek, 12. oktobra, ob 20. uri, pri Brunnwirtu (Brunnwirtstüberl), Lidmanskyygasse 8.

Po poletnem odmoru bomo spet pričeli z društvenim delom, za katero pričakujemo tudi vaše sodelovanje.

Nadaljevali bomo tudi s kegljaškimi večeri, zato so prav kegljači posebno vabljeni, da se pogovorimo o naslednjem kegljaškem večeru.

Vsi prav iskreno vabljeni!

O d b o r

DARUJTE

za tiskovni sklad!

Pokvarjena vsebina v zlati embalaži

V Anteni je napisal znameniti slovenski telovadec MIRO CERAR izredno zanimiv članek pod naslovom „Pokvarjena vsebina v zlati embalaži“, v katerem pojasnjuje, da v ameriški olimpijski ekipi ni bilo vse tako zdravo, kot bi to sodilo po njihovih športnih uspehih. (Op. ured.)

Prednost domačega terena! Skoraj tako bi lahko ocenil določeno prednost, ki so jo imeli evropski športniki pred tekmovalci z drugih celin.

V mislih imam tole: v Münchnu so imeli evropski športniki po dolgem času spet priložnost, da tekmujejo v klimatskih pogojih, ki so jim popolnoma ustrežali. Na prejšnjih dveh olimpijadah — v Tokiu in Mexicu — so imeli s tem precejšnje težave.

V Tokiu nas je pestila velika časovna razlika. Človeški organizem ima svoj biološki ritem: normalno je, da ponoči spiš, se zjutraj budiš in se nato čez dan polagoma približuješ najvišji točki duševne in telesne aktivnosti. Na Japonskem je bilo to čez noč postavljeno na glavo. Ponoči smo se borili z nespečnostjo, potem pa se je nekaterim na startu zehalo...

V Mexicu so se morali športniki spoprijeti z veliko nadmorsko višino. Res je sicer, da so bili tej nadlogi izpostavljeni vsi tekmovalci v enaki meri (z izjemo mehiških športnikov), toda to je le površna ugotovitev.

Nekaterim reprezentancam namreč nekaj tisoč dolarjev več za olimpijske priprave ne povzroča glavobola. Tako so si lahko nekateri privoščili dolgotrajne priprave na ustrezni nadmorski višini in polagoma prilagodili svoje organizme na redkejši zrak.

Težave zaradi spremenjenega okolja so se v Mehiki pokazale že med treningi. Največje težave so imeli tekmovalci v panogah, ki zahtevajo dolgotrajno vzdržljivost: dolgoprogaši, plavalci, kolesarji, igre z žogo. Posebne zdravniške ekipe so bile nenehno pripravljene, da poma-

gajo s kisikom. In pomagati je bilo treba velikokrat!

No, v Münchnu ni bilo težav za športnike stare celine. Pa tudi afriški tekmovalci niso imeli težav z aklimatizacijo.

Jasno pa je, da kljub vsem ugodnostim olimpijska dirka za rekordi in medaljami vendarle ni bila podobna nedeljskemu sprehodu.

Drugouvrščeni v kajaku enosedu je prispel na cilj tako izčrpan, da sploh ni mogel zlesti iz čolna. Organizatorji so se že pripravili, da mu bodo srebrno medaljo podelili kar v čolnu, vendar je fant to „ponudbo“ kljub skrajni izčrpanosti zavrnil. Prav dobro ga razumem, da ni hotel zamuditi trenutka, o katerem sanjajo vsi olimpijci — stati na zmagovalnem odru. Tu se je utrujenosti pridružil še vznemirjenje, ki te zajame, ko ti obešajo okoli vratu olimpijsko medaljo. Zrušil se je s samega zmagovalnega odra!

Brezobzirna borba za prestiž gre včasih tako daleč, da se toliko opevana plemenitost športa velikokrat približa navadnemu gladiatorstvu.

Prepiri in razprtje pestijo tudi tako velike ekipe, kot je na primer ameriška. Ob množici športnih uspehov, ob desetinah olimpijskih medalj, ob briljantnih posameznikih se seveda to čudno sliši. Vendar me je neki dogodek v Münchnu o-

pozoril, da je v ameriški reprezentanci kljub temu nekaj gnilega.

Opazoval sem trening tekačev na 800 metrov. Eden izmed ameriških temnopoltih tekačev je pretekel en krog, v drugem krogu pa se je spotaknil ob štartni blok, ki ga je nekdo medtem nepravilno porinil na stezo. Atlet je grdo padel in se tudi po večkratnih poskusih ni mogel dvigniti. Neprestano je tožil o velikih bolečinah v gležnju, zato so ga naposled odnesli na nosilih.

Prepričan sem bil, da je zanj olimpijsko tekmovanje končano. Naslednjega dne sem znanca iz ameriške ekipe vprašal, kaj je z nesrečnim tekačem.

„Čisto nič mu ni bilo, lahko bi se takoj pobral in tekel naprej,“ sem izvedel, „fant je svojo poškodbo preprosto hlinil. Ni namreč hotel nastopiti v kvalifikacijskih tekih na 800 metrov, ker je trdno prepričan, da to ni njegova prava disciplina. Varčeval se je za tek na 1500 metrov, njegov trener pa je vztrajal, da nastopi tako na 800 metrov kot na 1500 metrov...“

Šlo je torej za prav grob nesporazum med tekmovalcem in trenerjem, ki je privedel celo tako daleč, da se je moral prvi zateči k prevari.

Sploh pa sem pozneje izvedel, da podobne stvari niso redke v ameriškem taboru. Tudi oni poznajo svoje prestižno-računske zakulisje. **Rezultati, rezultati! Športnik kot človek je pri tem postavljen v drugi plan.**

Menjava vodstva v nacionalni ligi

Admira/Wacker sedaj prva

Polno presenečenje je bilo v sredo, 4. oktobra, ko so na igriščih igrali 8. kolo avstrijskega nogometnega prvenstva. Tako je moral doslej vodeči Rapid oddati to mesto Admiru/Wackru. Rapid je igral z Vienno le remi 1:1 (0:1), medtem ko je Admira zmagala nad Wiener Neustadtom 1:0 (0:0) in se povzpela na prvo mesto na lestvici avstrijske nacionalne lige. Od glavnih zasledovalcev je morala dunajska Avstrija občutiti na lastni koži moč celovškega soimenjaka. Celovški vijoličasti so se tokrat močno potrudili in to se jim je obrestovalo. Dunajčani so morali domov s porazom 0:2, ter zdrknili s tretjega na 6. mesto na lestvici, takoj za njimi pa že pridejo na vrsto Celovčani. Wacker Innsbruck se je tudi izboljšal, saj je na vročih tleh v Železnem zmagal proti Eisenstadtu z 1:0 (1:0) ter s to zmago pristal na tretjem mestu. Tudi linški LASK napreduje, premagal je graškega GAK tesno 1:0 (1:0), ter se je ustalil na četrtem mestu.

Zmerom bolj navzdol drči salzburška Avstrija, ki je celo na domačem terenu izgubila proti Donawitzu 1:2 (0:1) in je na 11. mestu. Vsak po eno točko sta si v 8. kolu nacionalne lige razdelila graški Sturm in Sportklub 1:1 (0:0). Novinec Bregenz pa je izgubil doma proti VÖEST iz Linza 1:2 (0:1).

AVSTRIJA CELOVEC — AVSTRIJA DUNAJ 2:0 (1:0)

Celovška Avstrija, ki je še nekaj dni poprej izgubila z Eisenstadtom nesrečno 0:1, se je tisto sredo pokazala v najboljši luči, ter je z dvema goloma prednosti zares zaslužila zmago. Nekako pol ure je dominirala dunajska Avstrija, potem pa je iniciativa prešla popolnoma na stran celovških nogometištev. V 43. minuti je Widmann z ostrim nizkim strelom presenetil dunajskega vra-

tarja, ki je moral nemočen pobrati žogo iz svoje mreže. 12 minut kasneje pa je Nemeč Emmrich z glavo postavil dokončni rezultat na 2:0. Odločilno za zmago Celovčanov je bila dobra igra na sredini igrišča. Pregrupacija igralcev se je dobro obnesla. Napad Kogler, Buzek in Riedlberger je poskrbel za hitre akcije.

JUGOSLOVANSKO NOGOMETNO PRVENSTVO

V prvi zvezni ligi jugoslovanskega nogometnega prvenstva, kot je ljubiteljem športa znano, igra tudi Olimpija iz Ljubljane, ki je

po izpadu Maribora iz lige, edini slovenski zastopnik v tem najvišjem razredu. Uspehi Olimpije pa so bili doslej precej borni. V devetih tekmah, kolikor so jih odigrali doslej v 1. zvezni ligi, je zmagala le dvakrat, pet tekem je izgubila (od teh celo dve na domačem terenu v Ljubljani), dve tekmi pa je igrala neodločeno (prav tako na domačem igrišču).

V nedeljo je imela ljubljanska Olimpija v gosteh odlično moštvo Veleža iz Mostarja. Navkljub prednosti domačega igrišča, Ljubljanci niso mogli doseči več kot le remi 1:1. Od devetih iger je Olimpija zbrala šest točk, kar je gotovo premalo. Če bodo ljubljanski nogometaši nadaljevali tako, da bodo doma izgubljali ali samo remizirali, potem se ne bomo čudili, če jih bo na koncu prvenstvenega tekmovalca doletela ista usoda kot Mariborčane, ki so danes potisnjeni v drugo zvezno ligo in še tam komaj uspevajo.

HOKEJ NA LEDU

KAC — WEISSWASSER 2:10 (0:5, 1:2, 1:3)

V prvi tekmi v hokeju na ledu za evropski pokal, je pred 3000 gledalci, avstrijski prvak KAC podlegel vzhodnonemškemu šampionu Dinamu Weißwasser z 2:10. S tako visokim porazom KAC nima nobenih možnosti več za nadaljnje tekmovalne evropskega pokala. KAC je moral nastopiti brez odličnega vratarja Pregla, ki je poškodovan.

Trener KAC Gluhov je dejal o tekmi: „Moje mnenje lahko povem v enem stavku: to je bila doslej najboljša igra mojih fantov. Če bodo tako dalje napredovali, in seveda, če ne bo pri nas poškodovanih, bomo verjetno v treh ali štirih tednih že v boljši kondiciji.“

Polemika v Trdnji vasi!

Trdnja vas (Hörtendorf) — ASKÖ Šmihel 3:9 (3:2)

V prvem polčasu sta moštvi igrali zelo izenačeno. Vseeno je moštvo iz Trdnje vasi vodilo v prvem polčasu z 3:2. V drugem polčasu Šmihelčani niso bili več za držati. Streljali so gol za golom. Ko je padel sedmi gol, so igralci Trdnje vasi začeli igrati zelo trdo in nedisciplinirano in sodnik je izključil igralca domačega moštva. Po devetem голу je šmihelski navijač brnil nogometaša Trdnje vasi in ta se je revanžiral. Sodnik je izključil še njega. Nato so odstopili nogometaši Trdnje vasi, kar je bilo zelo neolikano, ter se začeli pretepati z gledavci. Med njimi sta bila tudi dva iz Šmihela. Tako je moral sodnik v 80. minuti prekiniti igro. **Zaradi pomanjkljive voditeljske službe bo najbrž športno igrišče v Trdnji vasi zaprto. Nogometaše in gledavce iz Šmihela pa so zmerjali, češ da naj gredo rajši mazat table v „Unterland“. Nato so poklicali tudi policijo.** Gole za Šmihel so dali: Pečnik 3, Košutnik 3, Britzmann 2, Razdevšek 1.

Naslednjo soboto pa igrajo Šmihelčani proti Šmihelu iz Labotske dolini na domačem igrišču. Vsi navijači prisrčno vabljeni!

SAK — ZWEIKIRCHEN 3:3

ŠT. JANŽ — TECHELSBURG 6:0 (1:0)

Zadnja pravda

Spisal J. S. Baar, iz češčine prevedel V. Hybášek 22

Po Klenči si drugi dan zopet pripovedujejo, da je Martin tožil Adama, v mestu da ga je tožil; in ljudje ne lažejo. Preteklo je komaj teden dni. Zunaj je vreme, o katerem pri nas pravijo, „da se hudiči ženijo“. Veter zavija in piska kakor besen, gozdi šumé kot naliv vodá, iz Hanzlikovega kota od Delov se valijo sneženi in ledeni oblaki — včasih bije dež s snegom v okna, včasih bobnajo drobna zrnca na steklo. Zima se s fanfarami poslavlja. Komur ni sile, ne pomoli niti nosa iz hiše.

Spodnji Porazil sedi s svojim sinkom Martinom za mizo. Manca sedi že od zjutraj pri kolovratu in ne govori; če pa spregovori, gode le kakor njen kolovrat. Morda je huda zaradi Martinovega pohajanja zvečer, a on se ne meni za to. Martin pripoveduje dečku o mizi, kakor je njemu pripovedoval rajni oče. Miza je snežnobela, javorjeva, z veliko miznico pod zgornjo ploščo. V miznici ima mama spravljeno šivanje, koledar, jermenčke za cepce, stare gumbé, trakove in vrvice. Vse to je v miznici. Na robu plošče je odmerjen in z zarezo označen dolgi in kratki vatel, ploščá sama je gladka in ravna, zlepljena iz treh desk, in vsaka deska ima v sebi rjavo grčico. „V teh grčah“ — pripoveduje oče, — „vidi vsak, kdor se pozorno

zagleda vanje, jasno podoba človeka. Vidiš, tukaj je Jezus s krono, tu podoba Device Marije in tu svetega Jožefa. Vsa božja družina je tu. — Zato ne smeš na mizo niti sedati, niti tekati po njej.“ Še bi pripovedoval otroku o močnih hrastovih nogah, širokem bukovem podnožju, o tem, da danes niti ne rastejo več taki mekleni in javorji, da bi dali pol sežnja široko desko za tako mizo. Rekel bi sinku, naj že razume vse ali ne, da ta miza stoji tu v kotu pod križem, ki se sklanja od stropa, kakor bi se nagibal k mizi, že od prastarih časov; njih pra-pradedek jo je menda sam naredil, na njej je počivalo sv. Rešnje Telo o Telovem, dokler se niso bili sprli z zgornjim stricem. Če je kateri Porazilovih umiral, se je na njej izplačevala dota. Tedaj je njegovo živahno razlago nenadoma prekinila Manca:

„Daj no že mir s to neumnostjo! Nekdo gre k nam.“ Pod oknom so se oglasili koraki. Martin je obrnil glavo k oknu, toda ni zagledal nikogar. Celo okno je bilo zasneženo, kakor bi ga bil s papirjem prevlekel. Gast je že otepaval in otresal v veži sneg in slednjič stopil v sobo. Niso mogli takoj spoznati, kdo je. Kose ledu je imel na bradi in laseh in sneg se je držal obleke, kakor bi bil prilepljen. Gotovo je to tuj človek, ker ima palico. „Stopite bliže, človek božji, in sedite, če hočete, kar k peči,“ je povabila Manca in mu napravila prostor na leseni klopi.

„Pa da ste šli v takem vremenu na pot,“ se je čudil gospodar.

„Saj človek mora, služba je služba; tako vreme, psa bi ne gnal iz hiše, a jaz moram, če hočem ali nočem,“ je točil neznanec, in Porazilovi so takoj spoznali po govoru,

da je to človek iz mesta. Kaj neki hoče tukaj? Kaj prinaša? so se vprašali.

„Prinesel sem vam vabilo k sodniji,“ je spregovoril sel in odpel suknjo. Potegnil je usnjato listnico, nataknil na očnike, pripravil posodico s črnilom in pero in pokazal prav pri mizi: „Tukaj mi potrdite, da sem vam povabilo v redu dostavil.“

Martinu se je vendarle tresla roka, ko se je podpisal.

„In kje stanuje Adam Porazil?“ je vprašal sodnijski sluga. Bil je v tem koncu trga danes prvič in se ni spoznal.

„Tako nasproti,“ je odgovoril radevolje Martin.

„Pa ima številko skoraj za stotino višjo kakor vi, mislim sem, da stanuje nekje nad bajtami —“

„I, kje neki; tu zraven nas stanuje. Ali nesete tudi nje mu kaj?“

„Isto kakor vam,“ je jezno zagodrnjal sluga in začel spravljati svoje papirje in pisalno orodje.

„Dvajsetico dobim,“ je še ukazal in sedel h kruhu in kepici masla. —

Tisti čas je bil Adam izrezal lesenega konja in ga nesel k zibelki. Dvignil je iz perila sinčka in mu pokazal igračo, rekoč:

„Poglej, Adamek, ihahaha! Ata ti je naredil konjička, da se boš imel s čim igrati in ne boš nagajal.“

„Ata, poplavite mi sanke,“ je v tem poprosila mala Dodlička.

„Molči mi, porednica, o sankah, ali misliš, da ne bo zame konec? Kakor hitro zagleda to dekle sneg, je že zunanaj naj na drsališču,“ se je hudovala mati.

Celovška Avstrija ostaja slej ko prej presenečenje avstrijskega prvenstva. Widmann (v črnem dresu) je zadel mrežo Dunajčanov.

Nekoč je moral kitajski cesar urediti neko reč s perzijskim dvorom. Sestavili so torej odposlanstvo, ki je bilo vredno „nebeškega sina“: tisoč velblodov in mul je nosilo darove za šah-in-šaha, tisoč drugih voljake, mandarine in dostojanstvenike. Za od-

me puhle glave, — kakor izpraznjene glavice makovega semena! Vi pa, ki se prirate okrog roba mojega oblačila — menite li, da ravnate modro, ko se potezate za to mesto!? Povem vam, koprive zlovolje vam bodo cvetele na poti in zobnik zavisti se bo

„Jaz vidim samo tebe,“ je rekel šah. „Moral se boš upogniti ali pa čakati! Pri Soncu, taka je moja volja!“

Tako je tedaj čakal Jipej teden za tednom, ne da bi bil upognil glavo pred kraljem. Tedaj se je zatekel šah, ki mu je bilo na tem, da uveljavi svojo voljo, k zvijači. Čez dan je dal v prestolni dvorani postaviti za vhod lepo izrezljan lok, ki je bil tako nizek, da je mogel človek skozenj le sklonjen, kakor pod jarmom. In naslednjega dne so odvedli Jipeja v dvorano, prepričani, da bo sedaj tudi on upognil svoj trdi hrbet, ko bo vstopil.

Ko pa je prišla vrsta na norca in so vsi gledali nanj radovedno in z nasmeškom, pred vsemi drugimi kralji, tedaj je šel trdno in strumno naravnost, dokler se njegovo čelo ni skoraj dotaknilo poprečnega trama vrat; potem se je bliskovito hitro obrnil, se pripognil in zlezal tako pod lokom skozi, kažoč kralju zadnjo plat svojega telesa.

Ledena groza je prevzela dvornike; kajti to, kar se je moralo sedaj zgoditi, je bil prelom poslaniškega miru in vojna s Kitajsko. Samo skrivoma so se upali ozreti na vladarja, ki je ogorčeno grizel konec svojih dolgih brkov in le s težavo prikrival svojo nevoljo.

Sredi v to tišino je zazvenel Jipejev glas. Brez vsake zadrege, kakor da se ne bi bilo

nič zgodilo, je stopil tik pred prestol in rekel:

„O dika prestola! Tvoja modrost je slednjič omogočila, da je bilo obvarovano tvoje kakor tudi mojega vladarja dostojanstvo! Glej, nisem se pripognil pred teboj, kakor mi je predpisal sin neba, a vendar sem upognil hrbet, kakor je bilo po volji tvoji milosti zahtevati! Ker je sedaj tvoji želji zadoščeno — se boš li obotavljal držati svojega kraljevskega besedo in izpolniti želje mojega gospoda?“

Kraljevsko se je vzravnaval šah in rekel:

„Vidim pač, da mi je sin neba izvolil poslati zvitorepca, čigar modrosti se ne more nihče ustavljati. Kreni domov, Jipej, ti oče gibčnega jezika in trde hrbenice, in naznani svojemu gospodu, da bom njegove želje izpolnil. Povej mu pa obenem, da naj mi pošlje drugič namesto norca modreca, ki ga more blesk kraljevega sonca še oslepiti!“

Ko se je Jipej vrnil domov in je cesar vse zvedel, se je smejal, kar se da, in dal dogodek z zlatimi črkami vpisati v letopise svoje vlade. Jipeju, šaljivcu, pa je dovolil, da si da na zadnjo plat svojega oblačila, tam, koder je sedal in kjer ga je ožarilo milostno sonce kralja kraljev, z zlatom uveziti podobo perzijskega levjega sonca.

Zvijača proti zvijači

KITAJSKA PRIPOVEDKA

poslanca samega pa, katerega oseba je bila še cesarjeva skrivnost, je bila pripravljena iz zlatega laka izrezana nosilnica, ki je bila s svojimi zlatimi stebri in zlato streho s kraguljčki natančen posnetek cesarske palače.

Tisti dan, ko naj bi poslanstvo odšlo iz glavnega mesta, je stopil cesar z vsem svojim dvornim spremstvom, pri katerem je bil tudi Jipej, dvorni norec, na stopnice palače, pred katero se je razvrstila karavana. Ko so živali poklekile in so ljudje popadali prah, je cesar daroval bogovom in rekel: „Dvignite se, spoštovanju je zadoščeno!“

Ko so vsi zopet vstali, je cesar nadaljeval:

„Naša volja je, da vodi odposlanstvo do Luči perzijskega prestola najmodrejši mož naše države, pa naj bo to kdorkoli. Kdor misli, da je tega vreden, naj stopi naprej!“

In glej: vrste dvornikov so se razredčile; kajti mož za možem je stopal pred cesarja; sluge v palači so rinili iz svojih kotov in v dolbin; debeli bonec nebeškega templja je priracal, držeč v roki še kadilnico; častniki in vojaki so zapuščali svoje vrste in gonjači živine so hiteli in se vrgli pred cesarjem v prah; da — mule in kamele, videč, kako se vse drenja in drvi proti palači, niso hotele zaostati in so glasno rezgetajoč in trobenta-joč dirjale proti terasi.

Cesar se je molče ozrl naokrog. Tedaj je opazil Jipeja, kako čisto sam stoji na stopnicah, medtem ko so se vsi drugi, hlepeč, bi vodili odposlanstvo, prerivali pred teraso in si prizadevali, da bi drug drugega s pestmi in komolci izpodrinili.

Ko je cesar to videl, je dvignil roke in zaklical:

„O bogovi, glejte najboljše glave vsega osrednjega cesarstva, kako so si podobne v mislih in željah — ministri in oslovski gonjači, da celo kamele in osli sami, vse sa-

razbohotali okrog vas. Pameten se mi zdi samo tisti, ki se ni potegoval za to mesto, in to je samo eden: Jipej, naš norec! — Stopi naprej, ti nori modrec, in čuj, kaj je naša volja! Ti boš vodil naše odposlanstvo do šah-in-šaha, kralja kraljev. Samo tebi zaupam, da ne boš nikdar pozabil, da sem cesar središča sveta in sin neba! Samo v tvojih rokah bo moje dostojanstvo varno, in zato bodi ti sel, ki gre čez veliki zid venkaj v srce barbarske države. Pojdi tedaj, ti oče šegave resnobe, in dobro premisli: prebival boš v tem palankinu, ki je podoben moji palači, kajti od danes naprej nisi več Jipej, norec, marveč utelešenje cesarja, mostu z neba na zemljo!“

Ko so še pritrjevalni klici slavili modro cesarjevo izbiro, so prihiteli sluge, ki so oblekli Jipeju z zlatom vezena oblačila njegovega dostojanstva in mu izročili listine v zvitkih, iz katerih se je mogel poučiti o svrhi odposlanstva. Trikrat se je vrgel pred cesarjem v prah, potem ga je cesar odpustil in hitre tovrne živali so ga ponesle proti meji.

Tedni in meseci so minevali, dokler ni Jipej slednjič došel v perzijsko glavno mesto in bil dopuščen v avdienco pri kralju kraljev. Poslaniki drugih dežel so popadali pred vladarjem na tla, Jipej pa je stal ponosno vzravnan med njimi kakor drevo med plazečim se grmovjem, ter je brez strahu zrl kralju v obraz. Jezno je ta nagubančil obrvi in dejal:

„Vsem bom dovolil, kar prosijo, samo temu nemu ne! Kdor se pred vladarjem noče ukloniti — tako se mi zdi — ta je slab hlapec svojega gospoda!“

„Luč prestola,“ je odvrnil Jipej, „pred teboj ne stoji hlapec, marveč sin neba sam prebiva v moji borni osebi.“

„Točni“ ognjenik

Na Havajskih otokih je ognjenik Mauna Loa, visok 4170 metrov. Ta ognjenik zelo točno deluje, saj bruha lavo vsakih deset let.

Zadnjikrat je bruhal leta 1965. Tedaj so se ogromne količine lave valile s hitrostjo 150 m na dan proti glavnemu mestu. Letalcem se je pa tedaj posrečilo, da so ognjeniku s posebnimi bombami »zamašili žrelo«. In tako njegov izbruh ni naredil še hujše škode.

Tudi zdaj je že vse pripravljeno za primer, da bi ognjenik pričel še prej svoje smrtonosno delo. »Najtočnejši« ognjenik na svetu Mauna Loa je pa poleg tega tudi najvišji še delujoči ognjenik in si je tako — prav po ameriško — priboril kar dva rekorda med ognjeniki.

Psi, ki ne lajajo

Marsikdo vé, da živi na svetu nič manj ko sedemdeset različnih vrst psov. Malokdo pa vé, da so med temi vrstami psi, ki ne lajajo.

Tu ne gre za pse, ki bi iz katerega koli obolenja v grlu ne mogli lajati, temveč za posebno vrsto, ki živi v centralni Afriki in jo črnici imenujejo »basengi«. Ti psi so precej veliki in močni, njihova dlaka je pa rdečkaste barve. Črnici jih posebno cenijo, ker so dobri lovski psi.

Kdo je najbolj varčen?

Neki škot je imel hčerko edinko. Ta mu je toliko dorasla, da je bila že godna za ženitev. Takoj so se začeli zanimati zanjo trije ženini. Škot, ki je bil znan kot zelo varčen, se je hotel tudi pri ženinih prepričati, kateri je najbolj varčen, ker le ta bo dobil njegovo hčerko.

Pozval jih je: »Mladeniči, kakšen je vaš odnos do varčevanja!«

Prvi ženin je začel: »Sploh se ne vozim s tramvajem in s tem prihranim vsak mesec dvajset funtov.«

Drugi ga je prekinil: »Oprostite, dovolite, da ugasm luč, škoda je elektrike! Prav lahko se pogovarjamo v temi.«

Ugasil je luč in razgovor se je nadaljeval. Ko se je oče že odločil, da da svojo hčerko drugemu ženinu, in vstal, da prižge luč, tedaj se oglasi tretji ženin:

»Počakajte trenutek!«

»Zakaj?«

»Da oblečem hlače. V tem sem si jih slekel, da se ne bi zmečkale.«

Tretji je dobil hčerko.

ZA DOBRO VOLJO

„Zmotila si se, ko si rekla, da se doktor Sraka ne zmeni zame. Včeraj mi je rekel, da bi me iz ljubezni najraje kar pojedel.“

„Čestitam! Meni je zadnjič zaupal, da je njegova najljubša jed gosja pečenka!“ odvrne nevoščljiva znanka.

„I, jih pa popravim. Kje jih imaš? Prinesi jih!“ — se je smehljajal dobrodušno oče. Hčerka, kakor ribica sveža, je potegnila izpod postelje razmajane otroške sanke. „Spodnjih Maltinek mi jih je polomil, vozila sva se skupaj,“ je gostolela v svoji otroški govoric.

„Martinček se je vozil s teboj?“ je vprašal dobrosrčno Adam in se veselil, da se imata vsaj otroka rada, če že stari nimajo pameti. Srečna, zadovoljna je sedela družina Zgornjega Porazila krog mize. Zunaj je razsajala vihra, veter s snegom je stresal okna, a v gorko sobo je silil zaman... Lepo se je tam sedelo Adamu, Dodli in otrokom, — ko so se nenadoma odprla vrata na stežaj in se je med njimi pojavil uradni sluga z vabilom v roki.

Pri Zgornjih so se ustrašili. „Poglejmo! Torej me vendar toži, in sicer pri pravem sodišču,“ se je čudil Adam, ko je vzel v roke vabilo. Misli je, da se bo spor vendarle po domače poravnal, toda glej — iz oblačka se je zgostil — oblak.

„Podpisati se morate.“

„I, podpišem se že, zakaj pa ne,“ je prikimal gospodar, sedel za mizo in pisal. — Težka mu je sicer roka in nerodna: „Adam Porazil.“ Niti vprašati mu ni bilo treba, kje je povsod hodil sluga, ker je čital nad svojim imenom bratovo ime malone še mokro...

Sluga je odšel in v sobi je zavladala tišina. Adam je molče stopil k oknu in obrisal potno steklo, kakor bi gledal, kam bo krenil sluga; otroci so pustili igrače, mati je sklenila roke v naročju in se zagledala v tla, ogenj v peči je použil suha drva in nehal veselo prasketati. Samo snežna nevihta se je bučno zaganjala mimo in silila skozi

dimnik pri oknu in vratih v hišo. Košček tiskanega papirja, pozivnica, leži na mizi in njeni robovi se na gorkem krivju in dvigajo kvišku.

„Težka skrba me tare, kako se bo neki pravda iztekla,“ je spregovorila v mučno tihoto Dodla, kateri je bilo postalo molčanje neznosno.

Adam ji ni odgovoril takoj. Podprl si je bil pri mizi glavo z obema rokama in gledal je na pozivnico, kakor bi jo bral. Tihota je postala še mučnejša. „Nu, — Bogu bodi priporočeno,“ je slednjič rekel in vstal izza mize, vzravnaval se z izrazom trmaste odločnosti v očeh. Kakor bi odklanjal od sebe vsako krivdo, je trdo, skoro osorno pristavil: „Jaz nisem začel, sedaj pa tudi ne odneham...“

VII.

Tekom tedna se je vreme iznorelo, uneslo, in dan po sv. Jožefu je šel Adam v Domažlice k sodišču. Imela sta z Martinom obravnavo. Šel je veselih misli, kajti prepričan je bil, da bo zmagal. Pravica je očitno njegova. Rajni oče mu je dal polovico posestva z vsem, z dvoriščem, hišo, drevjem in vodnjakom, ničesar ni izgovoril in tudi v pismih ni niti besedice o vodi. Morda se oče tega ni spomnil, morda je mislil, da se to samo ob sebi razume; tudi Adamu bi nikdar ne prišlo na misel, da bi mogli Spodnji hoditi drugam po vodo, toda „kdo chce kam, pomozme mu tam“. Dokazal bo Martinu, da nima prav, in ko mu bo dokazal, mu bo podal roko in bo rekel: „Da boš pa vedel, da nisem maščevalen človek, nosite vodo, kakor ste jo prej; dovolim vam.“ — Tako je razmišljal Adam in korakal brezskrbno, celo veselo po cesti. V deželo se je selila

zgodnja pomlad. Sonce se je bilo radostno razgorelo za Babjim Zobom in je zvedavo pogledovalo na hodsko zemljo. Zaradi svežega snega, ki je bil nedavno zapadel, je bila bela kot nevesta. Kakor hitro je pa začutila žgoče sončne poljube, je odgrinjala polagoma pajčolan in nastavljala golo lice sončnim žarkom. Adam se je bližal Goru. Že je bobnel pod njegovimi težkimi čevlji leseni most nad rečico Čerhovko.

„I, glejte no, glejte, kako je reka narastla, bregovi so ji prenizki,“ se je čudil in se ni mogel premagati, da se ne bi ustavil na mostu, se naslonil na leseno ograjo in opazoval za trenutek šumni, kalni tok vode. Ko je zadnjič šel tu mimo, je še led objemal reko, bila je zametena in spala je kakor pod pernico, da ne bi bil nihče vedel, kdor ne vé, da tukaj teče reka. Kakor mati, ki budi dete in šegeta hčerko po nožici, tako se je poigralo razigrano sončece z reko pri njenih izvirkih po bregovih Čerhova in po bokih Haltrava. Golo jelševje in vrbičevje na nizkih bregovih je počrnelo, popki na mladem brstju so se napeli, se zasvetili in se odeli v temnozeleno. V borovem gozdu ne daleč od Gore taborijo baš gavrani in vrane; viharini in nemirni so. Škrjančki, samotarji, pojejo pod nebom in strnadi kličejo na cesti svoje: „Sedlače, sedlače, pojd' siit!“ ...

„Kako je lepo!“ se je razvnel Adam. V tem trenutku je začutil pomlad v vsem svojem korenjaškem telesu, zahrepenel je po delu, da bi že mogel zarezati s plugom v vlažno zemljo, da bi že sejal, branal in se veselil zunaj pod milim nebom s krilatimi pevci, se radoval sonca, naslajal se na polju in ljubkoval s travniki...

(Dalje prihodnjič)

TV tedenski program TV

RADIO CELOVEC

NEDELJA, 15. 10. 7.10 Duhovni nagovor — Po vaši želji. — PONEDELJEK, 16. 10.: 13.45 Informacije — Literarni študio (Lev Detela: Pesnik Niko Grafenauer). — TOREK, 17. 10.: 9.10 Za vsakega nekaj. — 13.45 Informacije — Šport od tu in tam — Otroci, poslušajte! — SREDA, 18. 10.: 13.45 Informacije — Lev Detela: Sodobni avstrijski književniki — Alois Hergouth — Zbori pojejo. — ČETRTEK, 19. 10.: 13.45 Informacije — Žena, družina, dom. — PETEK, 20. 10.: 13.45 Informacije — Po lovčevih stezah: O jelenjadi. — SOBOTA, 21. 10.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

AVSTRIJSKA TELEVIZIJA

NEDELJA, 15. oktobra: 16.50 Za otroke od 6. leta dalje — 17.40 Za družino — 18.25 Oba Šlunceja, lahko noč za najmlajše — 18.30 Otroci za otroke — 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna — 19.30 Šport — 20.10 Kristijan v času — 20.15 V lastni zadevi — 21.30 Čas v sliki — nočna izdaja. Šport — nočna izdaja.

PONEDELJEK, 16. oktobra: 18.00 Komorna igra — 18.25 Oba Šlunceja, lahko noč za najmlajše — 18.30 Avstrija v sliki — 18.55 Stan Laurel in Oliver Hardy — 19.20 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Ljudje s Šilo ranča — 21.20 Poštni predal 7000 — 21.35 V dirkalnem taboru — 22.45 Čas v sliki — nočna izdaja.

TOREK, 17. oktobra: 18.00 Tečaj angleškega jezika — 18.25 Oba Šlunceja — lahko noč za najmlajše — 18.30 Avstrija v sliki in Južna Tirolska — 18.55 To je moj svet — 19.20 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Prostor za živali — 21.15 Gala 1972 — 22.40 Čas v sliki — nočna izdaja. Šport.

SREDA, 18. oktobra: 10.00 TV v šoli: Neznano sosodstvo — 10.30 Kibernetika — 11.00 Program za delavce: Mednarodni hotel — 16.30 Za otroke od 6. leta dalje: Osamljeno drevo z uro — 17.15 Mala risarska umetnost — 17.40 Za mladino od 11. leta dalje: Antena — 18.00 Tečaj francoskega jezika — 18.25 Oba Šlunceja, za lahko noč za najmlajše — 18.30 Avstrija v sliki — 18.55 Kuhinja v televiziji — 19.20 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 10. zvezna dežela: Avstrijci v Braziliji — 21.20 Film — 22.10 Čas v sliki — nočna izdaja.

ČETRTEK, 19. oktobra: 10.00 TV v šoli — Na pravimo šolski akvarij — 10.30 Dekalog I — 11.00 Fizika za vse — 11.30 Naravni parki v Avstriji — 12.00 Formalna logika — 18.00 Tečaj italijanskega jezika — 18.25 Oba Šlunceja, lahko noč za najmlajše — 18.30 Avstrija v sliki — 18.55 Športni mozaik — 19.20 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Dalli

— Dalli — 21.35 Gong — 22.35 Čas v sliki — nočna izdaja.

PETEK, 20. oktobra: 10.00 TV v šoli: Jakob Prandtner in njegov krog — 10.30 Rimske najdbe iz Akvileje — 11.00 Angleščina — 11.30 Program za delavce: Šala — 18.00 Ostani zdrav — 18.25 Oba Šlunceja, lahko noč za najmlajše — 18.30 Avstrija — slika — 18.55 Raji živali — 19.20 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Uradni spisi XY — nerešeni — 21.20 Prezezi — 22.20 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.30 Zastor se dvigne za Mariko, revijski film.

SOBOTA, 21. oktobra: 15.00 Koncert doma — 15.50 Igranje s harfo na Tirolskem — 16.30 Za otroke od 5. leta: Listamo po slikanici — 16.50 Hišica — 17.15 Filipat in Patafil — 17.20 Za otroke od 6. leta dalje: Jazbec Dominik in mačji gusarji — 17.45 Profesor Boltežar — 17.55 Za družino: Nekoč in sedaj je pojutrišnjem — 18.25 Zgodbe o žirafah, lahko noč za najmlajše — 18.30 Kultura — posebno — 18.55 Dober večer s Heinzem Conradsom — 19.20 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Sezonska bilanca — 21.35 Šport — 22.05 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.15 Dvojno življenje.

TELEVIZIJA LJUBLJANA

NEDELJA, 15. 10.: 9.45 Po domače z ansambлом J. Jeršinovca in Planšarji — 10.12 Kmetijska oddaja — 11.00 Otroška matineja — 11.50 Poročila — 11.55 Mestece Peyton — 12.45 TV kažipot — Nedeljsko popoldne — 17.45 Poročila — 17.50 Madame Sans Gene — 19.30 Kratak film — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Smeh na odrskih deskah — 21.15 Stih in pesem — 21.30 Športni pregled — 22.00 Poročila.

PONEDELJEK, 16. 10.: 9.05 Odprta univerza — 9.35 TV v šoli — 10.30 Angleščina — 10.45 Nemščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 TV v šoli — ponovitev — 15.40 Angleščina — ponovitev — 15.55 Nemščina — ponovitev — 16.10 Francoščina — 17.55 Gori, doll, naokoli: V omari — 18.15 Obzornik — 18.30 Kremenčkovi — serijski barvni film — 19.00 Mladi za mlade — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Mala enciklopedija jugoslovanske Drame — ... Diagonale — ... Poročila.

TOREK, 17. 10.: 9.35 TV v šoli — 10.40 Ruščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 TV v šoli — ponovitev — 15.35 Ruščina — ponovitev — 15.55 TV vrtec — 16.10 Angleščina — 17.50 J. Russel: Pajkova pojedina — 18.20 Risanka — 18.25 Obzornik — 18.40 Od zore do mraka: Sinovi neba — II. del — 19.15 Iz sveta oblikovanja: Naselja — 19.35 Telesne značilnosti in bolezni v starosti — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Pismo neznane ženske — celovečerni film — 22.00 Nastop komornega zbora RTV Ljubljana — 22.20 Poročila.

SREDA, 18. 10.: 8.20 TV v šoli — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 17.50 Vitez vihar — serijski film — 18.15 Obzornik — 18.30 Jazz na ekranu: Bošto Petrovič invention — 19.05 Na sedmi stezi — 19.30 Naš ekran — 20.00 TV dnevnik — 20.30 E. Zola: Nana — III. del — 21.15 RTV konferenca — 22.15 Poročila.

ČETRTEK, 19. 10.: 9.35 TV v šoli — ponovitev ob 14.45 — 10.30 Nemščina — ponovitev ob 15.55 — 10.45 Angleščina — ponovitev ob 15.40 — 11.01 Francoščina — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 17.45 Poslušajte nas — Klub OZN v Vinici — 18.15 Obzornik — 18.30 Vsi vlaki sveta — serijski film — 19.00 Mestece Peyton — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Četrkovi razgledi — 21.35 A. P. Čehov: Medved — 22.00 K. Cipci: Concertino za orkester — 22.15 Poročila.

PETEK, 20. 10.: 9.30 TV v šoli — 11.00 Angle-

ščina — 14.40 TV v šoli — ponovitev — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 17.20 L. Suhodolčan: Kapitan — 18.00 Obzornik — 18.15 Gospodinjski pripomočki: Likanje — 18.25 Ekonomsko izrazoslovje — 18.30 Glasba za oči: Strawinski — Picasso — 19.00 Sodobniki: A. Rubinstein — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Reportaža — 20.40 Lepotice noči — 22.05 Prvakov konec tedna — barvni film s festivala športnih in turističnih filmov v Kranju — 23.20 Poročila.

SOBOTA, 21. 10.: 9.35 TV v šoli — 17.30 Po domače: Ptujski festival — IV. del — 18.00 Obzornik — 18.15 V deželi klobukov — 18.40 Gospod Piper — barvni film — 19.15 Humoristična oddaja — 19.45 Kratak film — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Zvoki panonije — festival tamburaških orkestrorov v Osijeku — 21.30 Pribočnik njegove ekscelence — 22.45 TV kažipot — 23.05 Poročila.

„Moden Müller“ odprl v Celovcu moderno trgovino

V navzočnosti številnih zastopnikov javnega življenja, so v petek, 6. oktobra, odprli v Celovcu novo, moderno trgovino „MODEN MÜLLER“.

Ob priliki ogleda trgovine smo se lahko na lastne oči prepričali o smotni ureditvi poslovnih prostorov. Na približno 1000 kvadratnih metrih se kupcu ponujajo najboljši artikli svetovnega trga.

Šefinja trgovine „Moden Müller“, ga. Monika Assmann je podala kratek pregled razvoja te modne hiše v Gradcu, ki ima podružnice (38 po številu) raztresene na Štajerskem, Nižji Avstriji, Salzburgu, Gradiščanskem in sedaj tudi na Koroškem v Celovcu, ki ji bo kmalu sledila še trgovina v Wolfsbergu. Dr. Sicher je povedal, da podjetje vodi v svojem katalogu 16.000 različnih blagovnih artiklov in ima kot član CEM mednarodne Družbe za razpečevanje trgovinskih dobrin velike možnosti uvoza.

Trgovina „Moden Müller“ v Celovcu ima v klet-

nih prostorih supermarket z živilskimi potrebščinami, v pritličju je fleksijsko in sezonsko pogojeno posebno prodajno blago, v 1. nadstropju so konfekcija, domače tekstilije in ustrezni gospodarski artikli.

Na koncu otvoritvene slovesnosti je šefinja tvrdje ga. Monika Assmann izročila celoveškemu senatu 25.000 šillingov za revne ljudi Celovca.

Pozornost sv. očeta . . .

(Nadaljevanje s 3. strani)

mi Slovenci kar sami od sebe urežemo v večglasnem zboru, da nam vsi prislusnejo. Ko je nekaj naših pritegnilo eni od tistih novih popevk z dolgovozno enoglasno vižo, se je poleg nas neka španska gospa zahudovala: „Na takem kraju! In pojejo politične, namesto cerkvenih pesmi.“ Pa smo urezali „Povsod Boga...“ in nam je celo pritegnila. Potem sem pa slišal, kako je pomirjeno rekla: „Eso es musica religiosa!“ (To je prava verska glasba!)

V Rimu so slovenski novomašniki bivali v novem Slovenskem zavodu, ki je delo uglednih slovenskih osebnosti v Rimu. Podpore za zavod so pošiljali slovenski ljudje z vsega sveta. Ustanovljen je kot cerkvena ustanova od Sv. stolice, kot je za slovenstvo zgodovinskega pomena na tem mednarodnem kraju, kjer se nahaja svetovno krščansko središče. Zavod pa ni le dom za študirajoče slovenske duhovnike in romarske skupine, ampak akademska slovenska ustanova, akademsko zastopstvo pri Sv. stolici. Vodi ga msgr. Jezernik, ki je drugače rektor na papeški univerzi „De Propaganda Fide“ (širjenje vere). Zavod so s prispevki slovenskih dobrotnikov še dograjuje.

Slovenci smo veseli posebnega priznanja in razumevanja, ki ga kaže Sv. stolica do nas. Tudi cerkveni redovi ustanavljajo za Slovence posebne province: kapucini, jezuiti, minoriti, uršulinke, šolske sestre. Naj nam bo vse to v spodbudo, da bi Cerkev med nami še bolj rasla in opravljala svoje poslanstvo.

Dubrovniški trubadurji navdušujejo

Naj danes našim mladim ljubiteljem lahkkih melodij predstavimo v Jugoslaviji morda najpopularnjši ansambel Dubrovniške trubadurje.

Kaj pravi o ansamblu njih vodja Marko Brajković?

„Trubadurji nastopamo že deseto leto. Svoj repertoar pilimo že nekaj let in ga sproti dopolnjujemo z novjšimi skladbami. Naša sedanja postava je taka: bobni Luciano Padier, solo kitarist Oliver Dragojević, bas kitarista Marko Breiković; hkrati sem tudi pevec in konferensijer, orgle Slobodan Berdović, saksofon, flauta in še kaj Luciano Carpusio. Smo profesionalci, seveda smo vsi glasbeno izobraženi.“

Ni važno, če igramo jazz ali dalmatinske narodne, mi težimo k repertoarju, s katerim se lahko pokažemo na vsakem odru, od Las Vegasa do Portoroža. Izvajamo skladbe, ki jih dobro naštudiramo in pilimo po nekaj let. Vedno pa uvrščamo v program tudi dalmatinske narodne; pa tudi v Jusičevih skladbah je osnovni dalmatinski melos. Izvirna glasba pritegne vsakogar, pa naj bo star ali mlad.“

Peči in štedilnike na olje, drva

VAM NUDI PO UGODNIH CENAH

Trgovina

Adolf in Katarina
KRIVOGRAD

9143 Šmihel pri Pliberku
Telefon 0 42 35 - 34 197

POHIŠTVO
ZA DOM IN GOSTE

Rutar - Center

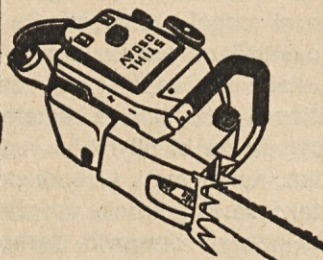
A 9141 Dobrla vas — Eberndorf
Telefon 0 42 36 — 281

Dobra sadna drevesca in jagodno grmičevje dobite samo v drevesnici

MARKO POLZER, pd. Lazar
Št. Vid v Podjuni

IŠČEMO PISARNIŠKO MOČ za zaposlitev v bližini Celovca. Pogoji je znanje in obvladanje obeh deželnih jezikov. Interesenti naj se javijo na uredništvu lista pod šifro „Dva jezika“.

STIHL
050AV

eine Universalsäge für die Waldarbeit. 5,5 DIN PS stark und 9,8 kg leicht, außerdem hat sie den vibrationsdämpfenden STIHL-AV-Griff.

Gospodarski in poljedelski stroji — traktorji — motorne žage in vsi nadomestni deli — kuhinje — kuhinjski stroji in vse za gospodinjstvo — otroški vozički — televizijski in radioaparati — šivalni stroji — motorna kolesa — mopedi — mladinska kolesa za birmo

najugodnejše pri domačem podjetju

Johan Lomšek

ŠT. LIPŠ — TIHOJA 2

9141 Eberndorf — Dobrla vas

Telefon 0 42 37 — 246

Oglejte si zaloge in kupite ugodno!